

Univerzita Hradec Králové
Fakulta informatiky a managementu
Katedra ekonomie

Finanční gramotnost

Bakalářská práce

Autor: Adéla Barešová
Studijní obor: Ekonomika a management

Vedoucí práce: Ing. Jaroslava Dittrichová, Ph.D.

Hradec Králové

Duben 2023

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci zpracovala samostatně a s použitím uvedené literatury.

V Hradci Králové dne 25.6.2023

Adéla Barešová

Poděkování:

Děkuji vedoucímu bakalářské práce paní Ing. Jaroslavě Dittrichové, Ph.D. za metodické vedení práce, za trpělivost a připomínky při jejím zpracování. Všechny rady byly přínosné a moc mi pomohly.

Anotace

Bakalářská práce mapuje úroveň finančních vědomostí studentů středních škol, respektive gymnázií. Finanční gramotnost je fenoménem posledních let a dostává se na přední příčky veřejného zájmu. Teoretická část práce vychází z odborné literatury a zaměřuje se na problematiku finančních trhů a investičních produktů, které jsou na nich nabízeny. Pokračuje kapitola o finanční gramotnosti, kam spadá i problematika osobních a rodinných financí. Práce rovněž rozebírá finanční vzdělávání a programy na jeho podporu. Praktická část rozebírá výsledky získané pomocí dotazníků a vyhodnocuje míru znalostí studentů.

Klíčová slova:

Finanční gramotnost, finanční trh, bankovní produkty, finanční vzdělávání

Annotation

Bachelor Thesis: Financial literacy

The work deals with financial literacy, how students of grammar schools are doing with the level of financial literacy. The theoretical part of the work pays attention to the issue of financial markets, financial literacy and financial education. The practical part pays attention to the results of a questionnaire survey and examines how well students know financial terms.

Keywords:

Financial literacy, financial market, banking products, financial education

Obsah

1	Úvod.....	1
2	Cíl práce.....	3
3	Metodika zpracování.....	4
4	Finanční trhy.....	6
4.1	Funkce finančního trhu.....	6
4.2	Členění finančního trhu.....	7
4.3	Investiční instrumenty.....	9
4.4	Dohled nad finančním trhem.....	10
5	Finanční gramotnost.....	13
5.1	Složky finanční gramotnosti.....	13
5.2	Základní pojmy související s finanční gramotností.....	14
5.3	Index finanční gramotnosti.....	14
5.4	Finanční gramotnost Čechů za rok 2022.....	15
5.5	Osobní a rodinné finance.....	16
5.6	Finanční vzdělávání.....	18
5.7	Programy na podporu finančního vzdělávání v České republice.....	19
6	Průzkum – dotazníkové šetření.....	21
7	Shrnutí výsledků.....	40
8	Závěry a doporučení.....	42
9	Seznam použité literatury a ostatní zdroje.....	44
10	Přílohy.....	50

Seznam obrázků a grafů

Obrázek 1: Složky finanční gramotnosti	14
Obrázek 2: Názory Čechů na finanční gramotnost.....	16
Graf 1: Rozložení studentů dle škol	22
Graf 2: Rozdělení respondentů dle ročníků.....	23
Graf 3: Použití bankovních produktů.....	24
Graf 4: Investiční produkty	25
Graf 5: Hotovostní peníze	26
Graf 6: Kdo emituje hotovostní a bezhotovostní peníze.....	27
Graf 7: Magický trojúhelník	28
Graf 8: Rozdíl mezi kreditní a debetní kartou	29
Graf 9: Úroková míra	30
Graf 10: RPSN	31
Graf 11: Co to je kontokorent?	32
Graf 12: Inflace.....	33
Graf 13: Příjmy.....	34
Graf 14: Utrácení peněz.....	35
Graf 15: Zdroje čerpání informací o finanční gramotnosti	36
Graf 16: Předměty vyučující finanční gramotnost	37
Graf 17: Oznámkování finančních znalostí	38
Graf 18: Představa hrubé mzdy (2023) v preferovaném zaměstnání.....	39

Seznam tabulek

Tabulka 1: Podrobné počty rozložení respondentů dle ročníků a školy.....	23
--	----

1 Úvod

V dnešní době je problematika finanční gramotnosti velmi diskutovaným, důležitým a klíčovým tématem. Na tuto skutečnost upozorňují nejen média, ale i významné bankovní a nebankovní instituce, které nabízejí širokou řadu edukativních programů na podporu finanční vzdělanosti. Pořádají různé akce, projekty a workshopy s cílem pozvednout význam finanční gramotnosti. Této problematice by měla být věnována značná pozornost, jelikož dnešní svět stojí na penězích a finanční gramotnost je součástí života každého člověka. Všichni v této oblasti určitou povědomost mají, avšak u každého je úroveň znalostí jiná. Dnešní doba se neustále posouvá dopředu a je stále složitější orientovat se ve finančních záležitostech. Finanční technologie prochází neustálým vývojem, například elektronické bankovníctví již dnes umožňuje provádět platby z mobilu. Existuje také spousta finančních aplikací a platforem. Díky tomu se z finanční gramotnosti stává nekončící proces učení.

Na podstatnost tohoto tématu poukázala již celosvětová pandemie Covidu 19, která měla za následek zbrzdění ekonomiky a připravila o zaměstnání mnoho lidí, kteří se tak ocitli ve finanční krizi. Právě pandemie byla důkazem toho, jak je nutné a zásadní umět hospodařit s penězi a tvořit si rezervu na horší časy. Dalším příkladem je inflace, aktuální problém dnešní společnosti. Vlna zdražování a rostoucí náklady domácností se dotýkají téměř všech Čechů, kteří musí důkladně rozmýšlet, na jaké účely peníze použijí, jelikož za stejnou sumu lidé nakoupí stále méně, než co by nakoupili za stejnou částku před rokem. Základem je umět si sestavit finanční plán a neplatit zbytečně za něco, co se dá sehnat i levněji, či za to co člověk nepoužívá.

Finanční gramotnost tedy představuje ucelený soubor znalostí a dovedností z oblasti finančních pojmů a schopnost využít tyto vědomosti v praxi. Zahrnuje oblast peněz, úvěrů, půjček, investování, bankovních produktů a další. Porozumění finanční gramotnosti povede k lepší ekonomice státu a zvýšení blahobytu lidí. Ti, co jsou v této problematice zběhlí, vědí, kolik si mohou dovolit utratit, kolik musí naopak uspořit nebo jaká půjčka je pro ně výhodná. Zkrátka umí aplikovat finanční znalosti na svůj život a nakládat s penězi co nejefektivněji. Finančně gramotní lidé mají větší předpoklad, že se vyhnou finančním lákadlům v podobě různých půjček či nátlaku a manipulaci ze strany finančních poradců. Nestanou se také terčem podvodů skrze

nějaké falešné emaily a zprávy. Vědí, které spoření se jim vyplatí nebo kdy je vhodné přejít od staré smlouvy na novou.

Důležitou roli pro získání těchto vědomostí mají školy, na kterých je výuka finanční gramotnosti povinná, avšak je na každé škole, jestli a kam ji začlení. Neméně důležitou roli hrají rodiče, kteří by měli vést děti již od útlého věku ke správnému hospodaření s penězi a jít jim příkladem, neboť děti přejímají naučené vzorce chování od svých rodičů. Finanční gramotnost je zkrátka klíčová a v dnešní době nevyhnutelná, proto se vyplatí ji ovládat.

2 Cíl práce

Bakalářská práce se zabývá analýzou finanční gramotnosti studentů středních škol. Konkrétně se jedná o studenty z Gymnázia J. K. Tyla a Gymnázia Nový Bydžov. Cílem je zjistit, jak jsou na tom s problematikou finančních znalostí, i s ohledem na to, že výuka této látky je na školách povinná. Předmětem dotazů je například to, zda vědí, co je to inflace, RPSN nebo jestli mají představu o výši aktuální průměrné mzdy. Ke splnění cíle je v bakalářské práci použito dotazníkové šetření, které zahrnuje celkem 18 otázek, z nichž 2 otázky byly otevřené a dávaly studentům možnost odpovědi podle sebe.

Finanční gramotnost je obzvláště v dnešní době plně zdražování a vysoké inflace podstatnou součástí života, a je proto důležité být finančně gramotný. Zvyšování finanční gramotnosti je jedním z naléhavých cílů dnešní doby celé řady institucí. O její rozvoj usiluje například Česká národní banka, Česká spořitelna, Ministerstvo školství, Ministerstvo financí, školy a další. I když peníze nejsou všechno, ovlivňují do značné míry lidský život, a proto je finanční gramotnost dobrým pomocníkem k jejich porozumění.

3 Metodika zpracování

Bakalářská práce Finanční gramotnost se zabývá tématem, které rezonuje společností, nabírá na významu a v posledních letech se dostává do centra pozornosti. Na tom, že finanční gramotnost je jednou z aktuálních výzev dnešní doby, se shoduje celá řada odborníků. Říká se, že peníze nejsou v životě důležité, toto však finanční gramotnost nepotvrzuje.

Práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část. Teoretická část vysvětluje pojmy, které jsou poté následně předmětem také části praktické. Jedná se například o termíny jako inflace, magický trojúhelník, RPSN, kontokorent a další. Vše vychází z odborné literatury, která je uvedena v seznamu zdrojů na konci práce.

Praktická část je věnována samotnému průzkumu finanční gramotnosti středoškolských studentů gymnázií. Konkrétně byly vybrány školy Gymnázium Nový Bydžov a Gymnázium J. K. Tyla, a to z důvodu osobních vazeb na obou školách. Za výzkumnou metodu s ohledem na cíl práce byla zvolena metoda dotazníkového šetření.

Ještě před samotnou tvorbou dotazníku byly stanoveny hypotézy, které byly na základě vzešlých výsledků průzkumu vyvráceny či potvrzeny. První hypotéza H1 zní: finanční gramotnost se na středních školách vyučuje, studenti však znalosti získávají i jinými způsoby. Druhá hypotéza H2 je formulována: finanční znalosti mají průměrné, odpovídající studiu na střední škole všeobecného typu, mají představu o svém budoucím hrubém příjmu (2023).

Dotazník se skládá celkem z 18 otázek, především uzavřených, z důvodu lepšího vyhodnocování. Dvě otázky vyžadují odpověď otevřenou. U každého dotazu jsou instrukce k vyplnění, včetně vysvětlení názvů zkratek, tam kde je to potřeba, aby respondenti věděli, co daný termín znamená. Vyplňování bylo anonymní a otázky byly zformulovány a seřazeny postupně tak, aby navazovaly na teoretickou část. Dotazník vyplňovali pouze studenti ze třetích a čtvrtých ročníků, jelikož s problematikou finančních a bankovních pojmů se seznamují v předmětu Základy společenských věd, který se vyučuje od třetího ročníku. Dotazník byl vytvořen elektronickou formou pomocí online dotazníkového nástroje survio.com. Pro uživatelské zacházení byl nastaven tak, že se po zaznamenání odpovědi otázka automaticky přesune na další. Vyplnění dotazníků probíhalo v březnu roku 2023 a bylo podpořeno vyučujícími a

kamarády na daných školách. Většina dotazníků byla rozeslána přes sociální sítě Instagram a Facebook, část také formou emailu. Celý dotazník je uveden v příloze. Celkem se průzkumu zúčastnilo 201 studentů, z nichž bylo 143 respondentů z Gymnázia J. K. Tyla a 58 z Gymnázia Nový Bydžov. Menší počet studentů z Nového Bydžova je dán menší školou v porovnání s druhým gymnáziem v Hradci Králové. Návratnost dotazníku byla 40,2 % a průměrná délka vyplnění byla dvě až pět minut. Výsledky dotazníku byly zpracovány v excelu a znázorněny pro přehlednost do koláčových grafů.

4 Finanční trhy

Vznik finančního trhu jde ruku v ruce s objevením peněz, které jsou hnacím motorem ekonomiky. [1] Finanční trh prochází neustálým vývojem, jelikož se pořád objevují nové investiční nástroje, účastníci a technologie. [2] Jedná se o místo, kde se střetává poptávka a nabídka po finančních nástrojích. Na finančním trhu vystupuje řada ekonomických subjektů. Jsou jimi domácnosti, firmy a stát. Tito činitelé mají v určitém okamžiku přebytek nebo nedostatek finančních prostředků, které potřebují k realizaci svých zamýšlených cílů. A právě finanční trh umožňuje alokovat peněžní prostředky od přebytkových subjektů, kteří jich mají přemíru, k subjektům deficitním, kteří mají o peníze nouzi. [3] Přebytkovými subjekty jsou věřitelé, kteří vlastní úspory a poskytují je na trhu. Chtějí dosáhnout největší možné likvidity a výnosu s minimálním možným rizikem. Dlužníci jsou označováni jako subjekty deficitní a jsou odkázáni na půjčování peněz od věřitelů. Jejich cílem je mít období půjčky co největší s nejmenšími možnými úroky. Transfer prostředků je prováděn nepřímo prostřednictvím mezičlánku nebo přímo skrze finanční zprostředkovatele, kterými jsou bankovní a nebankovní instituce. Význam finančního trhu spočívá v efektivním umístění volných peněžních prostředků formou investic. [4]

4.1 Funkce finančního trhu

Finanční trh zahrnuje podle Rejnuše (Finanční trhy, 2014, str. 25) mnoho funkcí, k nejvýznamnějším spadá:

- **depozitní funkce** – umožňuje zhodnocování volných finančních prostředků formou ukládání úspor u bankovních institucí, dále provádění finančních investic tzn. přeměňování peněz na finanční kapitál. Tím se hromadí peněžní prostředky potřebné pro investiční cíle ekonomických subjektů,
- **kreditní funkce** – dovoluje ekonomickým subjektům získávat volné, nevyužité peněžní prostředky ve formě úvěrů. Což vede k růstu spotřebních výdajů domácností a také k růstu poptávky po investicích, tedy k růstu investičních výdajů. Díky tomu ekonomika vzkvétá a dochází k ekonomickému růstu,
- **funkce uchování hodnoty** – tato funkce napomáhá uchovávat bohatství ekonomickým subjektům prostřednictvím finančních investičních instrumentů, čímž se také částečně minimalizují důsledky inflace,

- **funkce likvidity** – jedná se o přeměnu finančních nástrojů na peníze. Obecně platí, že peníze se na rozdíl od většiny finančních instrumentů vyznačují nulovou výnosností, ale nejvyšší likviditou,
- **platební funkce** – umožňuje provádět všechny druhy plateb pomocí platebního mechanismu. Tyto platby se považují za transparentní a prokazatelné,
- **funkce ochrany proti riziku** – umožňuje ekonomickým subjektům chránit se před různými druhy rizik, například skrze uzavírání pojistných smluv. Existuje také možnost diverzifikace portfolia majetku,
- **funkce politická** – fungování finančního trhu je regulováno státem prostřednictvím fiskální politiky a dále centrální bankou pomocí monetární politiky.

4.2 Členění finančního trhu

Existuje mnoho hledisek, podle kterých lze finanční trh členit. Například **podle splatnosti instrumentů** se trhy klasifikují na peněžní a kapitálové. **Prostorové hledisko** třídí trhy na regionální, národní, nadnárodní a mezinárodní. Další klasifikace je **podle emise produktů**, podle níž se finanční trhy dělí na primární a sekundární. ^[5] Na primárním trhu dochází k prodeji nově emitovaných cenných papírů, zatímco sekundární trh obchoduje s cennými papíry, které byly vydány již dříve. Obchody na primárním trhu mají především investiční charakter, na sekundárních trzích se jedná spíše o spekulativní motiv. ^[6] Nejrozšířenější je však **hledisko podle předmětu obchodu**, které rozděluje trhy na: ^[7]

- **trh peněžní** – trh peněz a úvěrů,
- **kapitálový trh** – trh investičních nástrojů,
- **devizový trh** – trh cizích měn,
- **komoditní trh** – trh drahých kovů.

Peněžní trh

Jedná se o trh, na kterém se obchodují krátkodobé cenné papíry, jedná se například o směnky, šeky, pokladniční poukázky a podobně. Dalším předmětem obchodování jsou zde krátkodobé úvěry. Jejich poskytování financuje provozní kapitál podniků. Hlavním

rysem peněžního trhu je, že splatnost instrumentů je zde do jednoho roku. ^[8] Nástroje na tomto trhu se vyznačují menším rizikem a výnosem a vysokou likviditou. Peněžní trh nemá dané konkrétní místo, jedná se o tzv. mimoburzovní trh (OTC trh) a subjekty jsou mezi sebou propojeny pomocí internetových a telefonních sítí. ^[9] Tento trh je oproti trhu kapitálovému méně formalizovaný. Hlavními účastníky jsou centrální a komerční banky spolu s dalšími finančními institucemi. ^[10]

Kapitálový trh

Na kapitálovém trhu se obchoduje s dlouhodobými peněžními prostředky, které mají splatnost delší než jeden rok. Předmětem obchodu jsou majetkové cenné papíry, kam se řadí akcie a podílové listy. Dále úvěrové cenné papíry, kam spadají obligace a pokladniční poukázky. Předmětem obchodu jsou také dlouhodobé úvěry, například finanční leasing. Kapitálový trh bývá často označován jako trh cenných papírů. Na tomto trhu obchoduje mnohem více subjektů než na peněžním trhu, jsou jimi jednotlivci, společnosti, banky, organizace, jejichž cílem je dosáhnout vyššího zhodnocení peněžních prostředků. ^[11]

Devizový trh

Jedná se o mimoburzovní trh, na kterém se handluje s cizími měnami. Přezdívá se mu také trh forexový. Jeho výhodou je flexibilita, nulové poplatky, nenáročnost, jednoduchost a férovost. Je to jeden z nejoblíbenějších a největších trhů světa. Trh je rozdělen podle typu obchodu na trh devizový a valutový. Na devizovém trhu se obchoduje s měnou, která je v bezhotovostní formě. Hotovostní forma obchodu se uskutečňuje na trhu valutovém. ^[12] Tento trh je dále hierarchizovaný na trh spotový a trh termínovaný. Odlišují se okamžikem realizace obchodu. Na termínovaném trhu se obchody domlouvají ke konkrétnímu datu v budoucnosti. Spotový trh je typický tím, že se obchody realizují okamžitě. ^[13]

Komoditní trh

Nedílným jádrem investičního světa je trh s komoditami. Na rozdíl od ostatních aktiv komodity vykazují pouze kapitálový výnos a jsou dobrým ochráncem při boji s inflací. Existuje několik druhů komodit. Jsou jimi energie, kam přísluší například ropa se zemním plynem. Dále drahé kovy zahrnující zlato a stříbro. Další kategorií jsou kovy průmyslové, kam se řadí měď, hliník, nikl a další. Do komodit také spadají zemědělské

produkty a dobytek. Avšak mezi nejznámější, nejoblíbenější a tradiční komoditu náleží zlato. Tento kov je vnímán jako uchovatel hodnoty a představuje pro kupující jistotu a stabilitu. V dobách krizí je o tento kov největší zájem. Do komodit lze investovat přímou investicí, akciemi ze sektoru komodit či prostřednictvím komoditních fondů a ETF. [14]

4.3 Investiční instrumenty

Jedná se o aktiva, která přináší výnos, což je hlavním smyslem každého investování. Aktiva mohou být finanční nebo reálné povahy. [15] Finanční investiční instrumenty jsou zastoupeny cennými papíry, finančními deriváty a investičními smlouvami. [16] Reálnými instrumenty jsou například nemovitosti, nerostné suroviny, umělecké předměty a drahé kovy. Na každém finančním trhu jsou jiné investiční možnosti a úspěšnost investice je posuzována podle kritérií, kterými jsou výnos, riziko a likvidita. Nejlepší možnou variantou je nejvyšší výnos s nejmenším rizikem. Platí však, že čím je výnos vyšší, tím je také větší možnost rizika. Investice, která by sebou nenesla riziko neexistuje. [17] S investováním souvisí do značné míry také psychologie. Člověk by měl umět ovládat své emoce, akceptovat ztrátu a učit se ze svých chyb. [18] Podle přístupu k riziku se investoři dělí na konzervativní, vyvážené, dynamické a agresivní. [19] Trh je místem, kde lidé bohatnou anebo se stávají chudšími. Díky globalizačním procesům jsou finanční trhy nestabilní, a proto je nutné si důkladně rozmyslet volbu investování. [20]

Finanční investiční instrumenty

- **Akcie** – jedná se o cenný papír, s jehož vlastnictvím souvisí určitá práva, například právo na řízení společnosti. Vlastníkovi přisuzuje také podíl a zisk ve společnosti. [21]
- **Státní pokladniční poukázky** – dluhové cenné papíry vydávané Ministerstvem financí. Vhodné pro investory, kterými jsou převážně velké instituce. [22]
- **Směnky** – cenný papír, splňující zákonem předepsané náležitosti. Směnka zaručuje právo na zaplacení dlužné částky ve stanovenou dobu. [23]
- **Dluhopisy** – cenný papír, který zajišťuje právo na splacení dlužné částky jeho majiteli. [24]
- **Spořicí účet** – účet, který zhodnocuje volné prostředky podle stanovených úrokových sazeb, které jsou vyšší než u běžného účtu. Tento typ účtu je vhodný pro vytváření krátkodobých úspor. [25]

- **Termínovaný účet** – jedná se o jakýsi spořicí účet, který je ale sjednán na určitou dobu a úroková sazba se u něho nemění. [26]
- **Běžný účet** – účet u banky sloužící pro uskutečňování plateb. Peníze uložené na tomto účtu se označují jako bezhotovostní. [27]
- **Stavební spoření** – spoření peněžních prostředků u specializovaných bank, které je spojeno se státním příspěvkem. [28]
- **Doplňkové penzijní spoření** – spoření na důchod, které je také spjaté s příspěvkem od státu, jehož výše je daná podle měsíčního příspěvku spotřebitele. [29]
- **Spotřebitelský úvěr** – jedná se o jakousi půjčku pro spotřebitele, kterou poskytují bankovní i nebankovní instituce. Slouží k financování běžných věcí, jako je například dovolená, nákup nového auta či rekonstrukce domu. [30]
- **Hypoteční úvěr** – úvěr na koupi či stavbu domu a pořízení nemovitosti, která musí být na území České republiky. Splácení úvěru je zajištěno zástavním právem k nemovitosti. [31]

Reálné investiční instrumenty

- **Komodity** – nejvýznamnější zlato, stříbro, ropa, bavlna atd. [32]
- **Nemovitosti** – stavby a pozemky, jejichž základ je pevně spojen se zemí a nelze s nimi hýbat. [33]
- **Movité věci** – investice do strojů, zařízení, veškeré věci, které nepřísluší do nemovitostí. [34]

4.4 Dohled nad finančním trhem

Banky jsou ztělesněním pro bezpečnost, stabilitu, ochranu klientů, kredibilitu, a právě proto jsou ve všech ekonomikách pod největší možnou mírou kontroly, regulace a dohledu. Je tomu tak, i vzhledem k tomu, že banky spravují cizí kapitál. Jejich hlavním smyslem je zajistit stabilitu finančního systému. [35] Bankovní dohled testuje dodržování pravidel a jejich porušení trestá různými sankcemi. Ověřuje správné chování bank ke svým klientům. Na druhou stranu bankovní regulace představuje souhrn samotných pravidel a podmínek, kterými se banky musí řídit. Dohled nad finančním trhem vykonává v České republice Česká národní banka. Dohlíží na to, zda je vystupování institucí v souladu s právními předpisy a případně usiluje o řešení

problémů. Bankovní dohled může být vykonáván na dálku prostřednictvím finančních výkazů nebo přímo v samotných bankách. [36]

Česká národní banka

Jedná se o centrální banku České republiky, která svoji činnost vykonává od roku 1993. Hlavní sídlo se nachází v Praze. Další pobočky jsou centrované do Hradce Králové, Brna, Ostravy, Ústí nad Labem, Českých Budějovic a Plzně. Řídícím orgánem této instituce je bankovní rada v čele s guvernérem banky, kterým je nyní Aleš Michl. [37] Česká národní banka je zcela nezávislá na ostatních institucích a státu a nesmí být ovlivněna rozhodnutím z třetí strany. Jejím hlavním úkolem je péče o cenovou stabilitu a podpora hospodářské politiky vedoucí k ekonomickému růstu. Dohlíží také na instituce, které zajišťují platební styk. Jsou jimi například banky, pojišťovny, směnárny atd. ČNB je monopolem na emisi hotovostních peněz a podporuje stabilitu měn. Hlavním cílem je pohyb inflace okolo 2 %. [38] Centrální banky vykonávají v zásadě makroekonomické a mikroekonomické funkce, které se vzájemně doplňují a zahrnují spoustu činností. [39]

Makroekonomické funkce ČNB

- **Měnová politika** – jedná se o nejvýznamnější funkci centrální banky, která prostřednictvím různých nástrojů usiluje o dosažení vytyčených makroekonomických cílů. Mezi hlavní úkoly spadá udržení stabilní cenové hladiny, hospodářský růst, plná zaměstnanost a rovnováha platební bilance. [40] Nástroje, které dopomáhají k vytyčení těchto záměrů jsou například diskontní nástroje, operace na volném trhu, devizové intervence, povinné minimální rezervy, pravidla likvidity, úvěrové stropy, limity úrokových sazeb a povinné vklady. [41]
- **Emise hotovostních peněz** – náleží k nejstarším funkcím, a znamená to, že centrální banka emituje hotovostní a bezhotovostní peníze. Česká národní banka je tzv. emisním monopolem. [42]
- **Devizová činnost** – centrální banka odpovídá za správu devizových rezerv, zabezpečuje jejich potřebnou výši a devizovou likviditu země. [43]

Mikroekonomické funkce ČNB

- **Regulace obchodních bank a provádění bankovního dohledu** – kontroluje činnosti bankovních institucí. Rozhoduje také o udělování bankovních licencí. [44]
- **Působení jako banka bank** – ČNB vede bankám a dalším státním institucím účty a poskytuje jim úvěry. [45]
- **Působení jako banka státu** – spravuje státní dluhy a poskytuje státu úvěry a bankovní služby. [46]
- **Reprezentace státu v měnové oblasti** – informuje o změnách měnového vývoje. Zapojuje se také do mezinárodní spolupráce a dohlíží na finanční trh EU. [47]

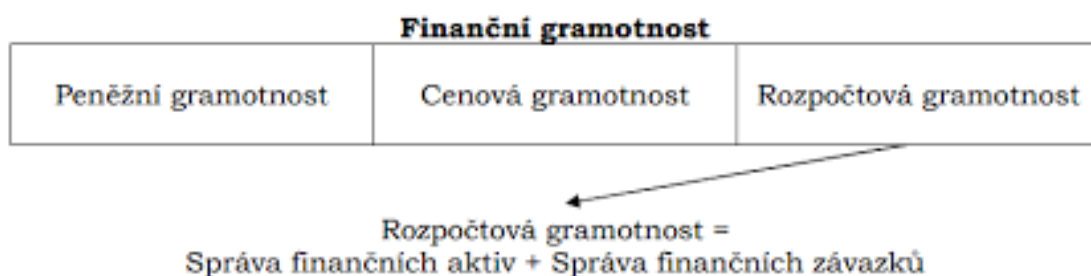
5 Finanční gramotnost

Finanční gramotnost je nepostradatelnou součástí dnešní doby. Přesto však pro mnoho lidí je toto téma stále složité a nevěnují mu dostatečnou pozornost. Zadluženost českých domácností pořád roste, ^[48] finanční trhy se neustále vyvíjí, objevují se nové produkty, možnosti a technologie, a proto je nutné mít určité finanční know-how a schopnost orientovat se v peněžních záležitostech. Finanční gramotnost byla dlouhou dobu tématem, které bylo tabu, což se ale v posledních letech mění a společnost si uvědomuje jeho důležitost pro úspěšný a kvalitní život. Na jeho význam upozorňuje celá řada významných institucí. Například Česká národní banka, Česká spořitelna, Ministerstvo financí, Ministerstvo školství a další. Jejich společným cílem je šířit povědomí o podstatnosti tohoto fenoménu a zvyšovat zájem a vzdělanost lidí v této oblasti. Probíhají také různá měření finanční gramotnosti. Vůbec první průzkum zrealizovala Česká bankovní asociace v roce 2006. ^[49] Dalším, kdo testuje finanční znalosti občanů je Ministerstvo financí, a to v horizontu jednou za pět let. Z nejnovějšího průzkumu vyplývá, že se finanční úroveň znalostí oproti minulým rokům pomalu zlepšuje. ^[50] Definice finanční gramotnosti se v různých částech světa různí. Obecně se jedná o schopnost porozumět peněžním mechanismům, dobře se orientovat ve finančním světě a získané poznatky umět zužitkovat v praxi. Finanční rozhodování zkrátka ovlivňuje celý náš život a má také dopad na psychiku a štěstí člověka. Peníze sami o sobě žádný význam nemají, na smyslu nabírají až když si za ně člověk může pořídit určité věci. ^[51] Finanční gramotnost je zkrátka nepostradatelná, přispívá k lepším rozhodnutím a otvírá dveře k mnoha možnostem.

5.1 Složky finanční gramotnosti

Finanční gramotnost zahrnuje podle Ministerstva financí tři základní složky:

- **peněžní gramotnost** – vyjadřuje skutečnost, jak jsme schopni nakládat s penězi v hotovostní formě, ale také s penězi na bankovním účtu nebo pomocí jiných finančních nástrojů. Jde o to, jak se lidé umí starat o své peníze,
- **cenová gramotnost** – Zahrnuje schopnost porozumět cenám, trhu a finančním pojmům, jako je inflace či deflace,
- **rozpočtová gramotnost** – zaměřuje se na správu osobního či rodinného rozpočtu, na finanční závazky a zvládání životních situací z finančního hlediska.

Obrázek 1: Složky finanční gramotnosti

Zdroj: Ministerstvo financí

5.2 Základní pojmy související s finanční gramotností

Inflace – představuje růst cen a znehodnocování peněžních prostředků. [52]

Rozpočet – plán znázorňující příjmy a výdaje. [53]

RPSN – skutečná platba za úvěr včetně poplatků. [54]

Úrok – cena za půjčení peněz. Je uváděn v procentech. [55]

Hypotéka – úvěr na nemovitost, která se musí nacházet v České republice. [56]

Investování – zhodnocování peněz. [57]

Likvidita – schopnost splácet závazky. Jedná se o zásadní vlastnost peněz. [58]

Peníze – nástroj placení, bohatství, ... [59]

Platební styk – hotovostní a bezhotovostní způsob placení. [60]

Úroková sazba – úroková míra spojená s konkrétní transakcí u finančního produktu. [61]

Magický trojúhelník – bezpečnost, riziko, likvidita. [62]

Bankovní produkty a služby – běžné účty, spořicí produkty, úvěry, platební služby. [63]

5.3 Index finanční gramotnosti

Index finanční gramotnosti je každoročně měřen Českou bankovní asociací (ČBA), která zjišťuje a vyhodnocuje schopnost obyvatel České republiky orientovat se v oblasti financí, spoření a investování. Jedná se o projekt, který si klade za cíl zvyšovat a rozvíjet finanční gramotnost a její vzdělávání u široké veřejnosti. K tomu dopomáhají vzdělávací projekty dostupné pod názvem Finance hladce, které zastřešují projekty jako Bankéři do škol, European Money Quiz nebo Kybertest.cz. Česká bankovní asociace vznikla v roce 1990 a v současné době zaměstnává 34 lidí. Jedná se o sdružení

bank a spořitelén, které podporují rozvoj ekonomiky, bankovníctví a zvyšování atraktivity podnikatelského prostředí. [64]

5.4 Finanční gramotnost Čechů za rok 2022

Z průzkumu ČBA, kterého se zúčastnilo celkem 1063 respondentů ve věku od 18 do 79 let, na základě kvótního výběru vyplynulo, že se finanční gramotnost obyvatel České republiky oproti minulému roku 2021 mírně zlepšila, a to konkrétně o jeden bod. Lidé odpovídali online na 11 otázek, které se týkaly finančního chování. Index finanční gramotnosti stoupl tedy na 56 bodů ze 100 možných. I přesto má však většina lidí problém orientovat se ve světě financí a odbornou pomoc vyhledávají spíše méně vzdělaní lidé. Čím jsou lidé starší a mají vyšší vzdělání, tím jsou i jejich finanční vědomosti vyšší.

Šetřením se ukázalo, že většina lidí má obavy z inflace, ale ani přesto však neplánují své peníze před inflací ochránit, což může být právě důsledkem nedostatečné finanční vzdělanosti. Zbylá část respondentů plánuje uložit peníze na spořicí účty nebo je investovat do nemovitostí, akcií, dluhopisů, k čemuž směřují hlavně mladí muži do 26 let věku. Češi se plánují nejvíce uskromnit v oblasti energií, zábavy a kultury.

Více než polovina respondentů, viní za špatnou finanční gramotnost školy, kterým vytýkají, že se nedostatečně věnují této problematice ve svých vzdělávacích plánech. Problém vidí v nedostatečné proškolenosti učitelů. Ani rodina však podle průzkumu nevede dostatečně děti ke správnému zacházení s financemi, o tom je přesvědčeno více než 54 % lidí, přesto však většina lidí mluví se svými dětmi o penězích, hlavně v souvislosti s bezpečným nákupem na internetu. Rodiče nejčastěji dětem zřizují stavební spoření, životní pojištění a běžný účet.

Většina je přesvědčena, že finanční vzdělávání by měl realizovat stát skrze školy a až poté by mělo být vysvětlováno v rodinách. Pozitivní zůstává, že drtivá většina lidí si tvoří finanční rezervu na horší časy, která by podle ČBA měla být ve výši šestinásobku měsíčních výdajů domácností. S přibývajícím věkem lidé spoří na stáří, zatímco mladí lidé na studium. [65]

Obrázek 2: Názory Čechů na finanční gramotnost

Zdroj: Česká bankovní asociace

5.5 Osobní a rodinné finance

Řeč je o peněžních prostředcích, se kterými každý člověk nakládá různým způsobem podle svých zamýšlených plánů, cílů a představ. Mnoho lidí neumí s penězi nakládat a nevyužívá jejich skutečný potenciál. Určité návyky hospodaření s peněžními prostředky si člověk odnáší již z dětství od svých rodičů. Aby se s oběživem nakládalo co nejeфекtivněji, je vhodné si sestavovat finanční plán, který kategorizuje peníze podle konkrétních cílů jednotlivých spotřebitelů. Může se jednat například o nákup nového auta, šetření na dovolenou, rekonstrukci či školné. Finanční plán spočívá v tvorbě rozpočtu, který řídí pohyb peněz a jeho tvorba se vyplatí každému. ^[66] O penězích je vhodné přemýšlet v delším časovém horizontu a myslet také na zajištění na stáří. Vhodnou variantou je také využívat nějaké finanční produkty, díky kterým se peníze budou zhodnocovat. ^[67] Velmi důležité je myslet na finanční rezervu v případě, že by nastaly nenadálé životní situace. Jde o jakýsi finanční polštář, který by měl poskytovat na určitou chvíli zajištění například při ztrátě zaměstnání, nemoci nebo smrti jednoho z partnerů. Její výše se odvíjí podle příjmů konkrétního člověka, přičemž platí, že čím je příjem nižší, tím větší by rezerva měla být. Ideální je mít rezervu na šest měsíců

dopředu a v případě splácení hypotéky se doporučuje až jeden rok. [68] Rodinný a osobní rozpočet můžeme vnímat jako jeden celek, jelikož mezi nimi neexistují zásadní rozdíly. [69] Dobré hospodaření s penězi je takové, kdy příjmy převyšují výdaje.

Příjmy

Představují veškeré peněžní prostředky získané za určité období. Jsou prostředkem k uspokojování a realizaci cílů a potřeb. Existuje několik kategorií příjmů. [70] Například příjmy podle druhu zahrnují příjmy z výdělečné činnosti. Jedná se o mzdu či zisk z podnikání, z kterých se musí ještě odvádět daň z příjmů fyzických osob a dále sociální a zdravotní pojištění. Další kategorií jsou sociální dávky, sloužící jako finanční pomoc sociálně slabým rodinám nebo jinak znevýhodněným lidem. Zahrnují například důchody, rodičovský příspěvek, přídavky na děti atd. Mezi ostatní příjmy spadají například dary či dědictví. Příjmy lze dělit také podle periody jejich opakování na pravidelné, nepravidelné a jednorázové. Oproti výdajům jsou příjmy rizikové, jelikož nepředstavují pevně danou jistotu obdržení. [71]

Výdaje

Jsou to veškeré peníze, které vydáváme na uspokojování potřeb. Lze je dělit podle času na jednorázové, například nákup auta, domu a podobně a dále výdaje pravidelné, jako nákup jídla, pití, platba nájmu a elektřiny. Podle účelu existují výdaje spotřební výdaje na pořízení domu a další. Výdaje se člení také na zbytné a nezbytné, kdy není přesně stanoveno, co do jaké kategorie spadá, jelikož každý člověk má jinak nastavené potřeby a preference a výdaj důležitý pro jednoho nemusí být důležitý pro druhého. Obecně platí, že zbytné výdaje jsou výdaje, které můžeme postrádat nebo odložit. Jedná se o výdaje na kouření, dovolenou, výbavu domácností, značkové oblečení, oslavy, jídla v restauracích atd. Na druhou stranu výdaje nezbytné jsou nutné k životu, a je potřeba je pravidelně platit. Zahrnují nájem, platbu elektřiny, daně, potraviny, léky, platby za telefon a další. [72]

Tvorba rozpočtu

Rozpočet je určitou formou finančního managementu. [73] Jeho tvorba spočívá v evidování příjmů a výdajů. Tyto položky se však v průběhu života mění, proto je vhodné rozpočet každý rok aktualizovat. Pokud příjmy převyšují nad výdaji, jedná se o rozpočet přebytkový. V takové situaci se kumuluje rezerva. V opačném případě by se

jednalo o deficitní rozpočet. Při tvorbě rozpočtu je nutné vynechat položky, které se pravidelně neopakují. [74] Rozpočet lze vytvářet na papíře, v excelu, aplikaci atd.

5.6 Finanční vzdělávání

Finanční vzdělávání má pozitivní dopady pro celou společnost. Česká republika je jedním z prvních států, který zavedl výuku finanční gramotnosti na školách jako povinnou. První základy tomu byly položeny v roce 2007, kdy vláda schválila první strategii finančního vzdělávání, která obsahuje cíle a body, ke kterým by se měla výuka ubírat. Strategie se po určitém čase mění, přepracovává a aktualizuje podle aktuálních výsledků z měření úrovně finanční gramotnosti a také podle vývoje situace na finančních trzích. Její inovace proběhla v roce 2010 a následně pak roku 2020 pod názvem Národní strategie finančního vzdělávání 2.0. V čele tohoto dokumentu stojí Ministerstvo financí, které založilo Pracovní skupinu pro finanční vzdělávání, která spolupracuje s dalšími organizacemi. Hlavně se jedná o Českou národní banku, školy a neziskové organizace. Na podpoře výuky finanční gramotnosti se podílí rovněž Ministerstvo vnitra, spravedlnosti, práce a sociálních věcí a média. Česká republika je také členem skupiny INFE, což je tzv. Mezinárodní síť pro finanční vzdělávání, která je koordinována pod záštitou OECD, a do které je zapojeno 130 zemí z celého světa. [75] Země si mezi sebou navzájem sdílí rady, zkušenosti a postupy v oblasti vzdělávání. Zabývají se také trendem digitalizace a pozornost upírají také k udržitelným financím. [76] Česká republika rovněž přejímá zkušenosti z jiných zemí, hlavně ze Slovenska a Rakouska. K dalším bodům patří zvyšování vzdělanosti poskytovatelů finančního vzdělávání. Jedná se o pedagogy a zaměstnance veřejného sektoru jako jsou policisté, sociální pracovníci atd. [77] Podle Ministerstva financí by finanční vzdělávání mělo splňovat tyto principy:

- objektivita – práce s reálnými daty bez zatajování informací,
- nezávislost – vzdělávání není založeno na propagaci služeb, produktů a subjektů,
- odbornost – pedagogové mají dostatečné znalosti v oblasti finančního vzdělávání,
- zacílení – na každou skupinu se využívají jiné nástroje finančního vzdělávání.

Finanční vzdělávání na základních a středních školách

V České republice byla povinná výuka finanční gramotnosti zavedena v roce 2009 na středních školách a v roce 2013 na základních školách. Finanční celky a termíny, které by studenti měli ovládat shrnuje Standard finanční gramotnosti, který byl v roce 2017 aktualizován. Tento dokument je uveden v příloze na konci práce. Výuka finanční gramotnosti však nemá ve školách stále daný samostatný předmět a je na každé škole, kam jeho její téma zařadí. Může být součástí osnovy nějakého předmětu nebo odprezentována v rámci vzdělávací přednášky atd. V České republice je výuka finanční gramotnosti poměrnou novinkou. Například v Nizozemsku, Jižní Koreji a Japonsku se toto vyučuje již od roku 1970. ^[78] Také studenti jsou podrobováni měření úrovně finanční gramotnosti. Například testování PISA, spadající pod OECD, testuje každé tři roky žáky, kterým je patnáct let. Vyhodnocuje vědomosti z oblasti matematické, přírodovědné a čtenářské gramotnosti. ^[79] Také společnost SCIO testuje žáky osmých a devátých ročníků pod projektem s názvem FINGR. ^[80]

Finanční vzdělávání veřejnosti

Existují dva pilíře finančního vzdělávání, jelikož přístup ke vzdělávání žáků a dospělých se odlišuje. Současná dospělá populace se ve školách s výukou finanční gramotnosti nikdy nesetkala, proto je důležité vtáhnout je do této oblasti různými projekty nebo vzdělávacími programy. Pomocníkem jim může být také web Ministerstva financí, který se jmenuje Proč se finančně vzdělávat? a na kterém je spousta informací o finančních pojmech, trzích atd. Hlavní pozornost na vzdělanost v této oblasti je u lidí, kteří jsou nezaměstnaní nebo mají nouzi o peníze a důležitou skupinou jsou také senioři. ^[81]

5.7 Programy na podporu finančního vzdělávání v České republice

V dnešní době existuje velká snaha o to, přimět lidi k tomu, aby věnovali pozornost finanční gramotnosti a rozšiřovali své vědomosti. Měsíc březen je Ministerstvem financí vyhlášen jako měsíc finanční gramotnosti, kdy po celou dobu probíhají různé akce na jeho podporu. Koná se také velká kampaň Global Money Week, která cílí hlavně na mladou generaci. Existuje také Den finanční gramotnosti, který připadá na 8. září.

Spoustu institucí v současné době nabízí řadu programů nejen pro školy, ale rovněž pro celou širokou veřejnost. ^[82] Mezi nejznámější výukové programy náleží:

- Finanční gramotnost do škol,
- Bankéři do škol,
- Abeceda peněz,
- ABC finančního vzdělávání,
- Zodpovědně s penězi,
- ČSOB pro školy,
- Peníze hrou,
- Peníze na útěku,
- Rozumíme penězům,^[83]
- Zlatka-in. ^[84]

6 Průzkum – dotazníkové šetření

V průzkumu byly stanoveny dvě hypotézy. Finanční gramotnost se na středních školách vyučuje, studenti však znalosti získávají i jinými způsoby. Tak zní hypotéza číslo jedna. Druhá hypotéza je, že studenti finanční znalosti mají průměrné, odpovídající studiu na střední škole všeobecného typu, mají představu o svém budoucím hrubém příjmu (2023).

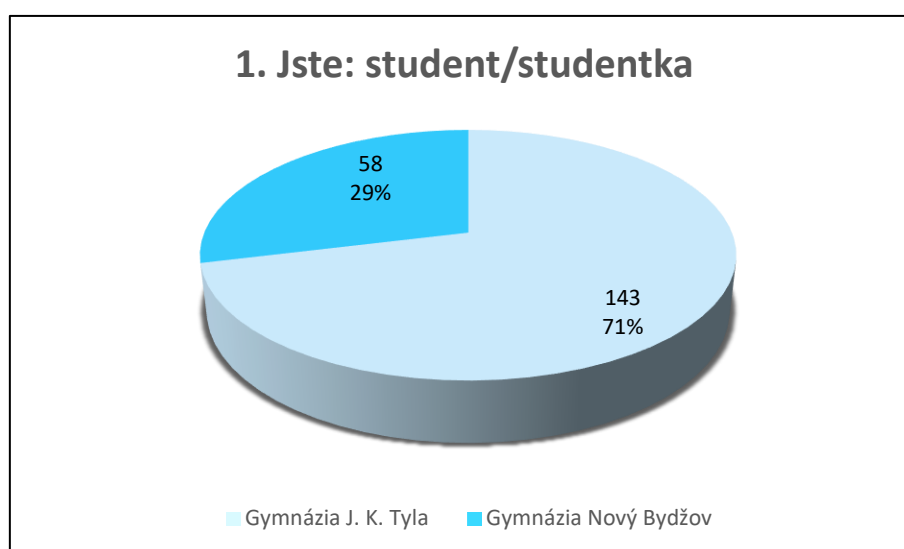
Pro vlastní průzkum a potvrzení či vyvrácení hypotéz byla zvolena metoda dotazníku. Jedná se o kvantitativní metodu, při které se informace od respondentů získávají písemně pomocí otevřených či uzavřených otázek formou dotazníku. Jeho výhodou je, že poskytuje velké množství informací od velké skupiny lidí v poměrně krátkém časovém období. Při dotazníkovém šetření je potřeba si stanovit hypotézy, na jejichž základě bude ověřována jejich platnost v dotazníku. Návratnost dotazníku závisí na jeho délce. ^[85]

Dotazník byl distribuován do dvou středních škol. Konkrétně na Gymnázium v Novém Bydžově a na Gymnázium J. K. Tyla v Hradci Králové. Vyplnění dotazníku bylo určeno pro studenty třetích a čtvrtých ročníků, jelikož výzkumné otázky souvisí s ekonomikou, která se bere na gymnáziích právě až od třetího ročníku jako součást předmětu Základy společenských věd.

Celkem dotazník vyplnilo 201 studentů, kteří odpovídali na 18 otázek týkajících se finanční gramotnosti. Dvě otázky byly otevřené, vyžadovaly vlastní vepsání odpovědi studenty. Dotazník byl vytvořen pomocí elektronické platformy survio.com. Vyplnění dotazníku bylo podpořeno vyučujícími na obou školách a studenty z jednotlivých tříd.

1. Jste student/studentka

Dotazníkového šetření se zúčastnilo celkem 201 studentů, přičemž 71 % (143) respondentů bylo z Gymnázia J. K. Tyla a 29 % (58) tvořili studenti z Gymnázia Nový Bydžov. Je patrné, že studentů z Gymnázia J. K. Tyla bylo daleko více, a to z důvodu většího množství tříd na tomto gymnáziu. Konkrétně každý ročník je zastoupen pěti třídami. Na druhou stranu Gymnázium Nový Bydžov má pouze dvě třídy od každého ročníku, z tohoto důvodu je počet respondentů daleko menší.

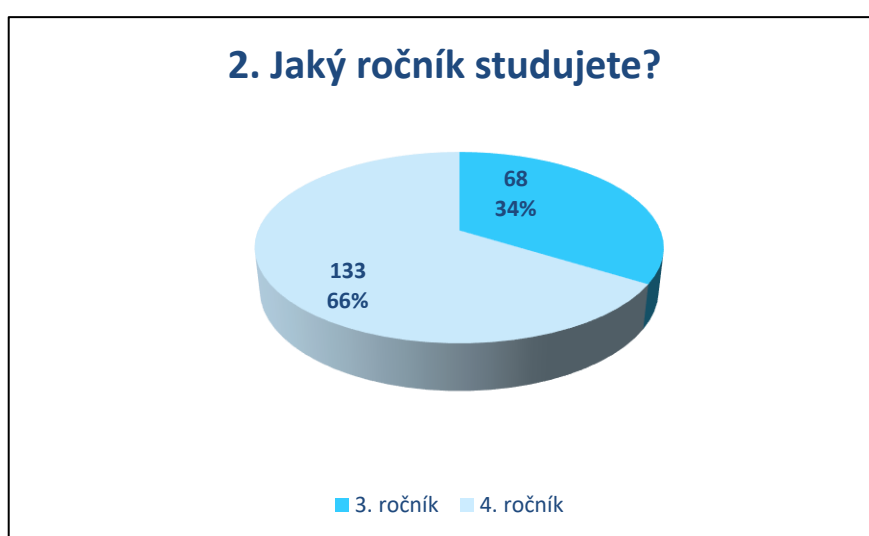
Graf 1: Rozložení studentů dle škol

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat získaných dotazníkovým šetřením.

2. Jaký ročník studujete?

Druhá otázka rozdělila respondenty podle ročníku, který navštěvují. Dotazník byl určen pouze pro studenty třetích a čtvrtých ročníků, jelikož na gymnáziích se vyučuje oblast ekonomie až od třetího ročníku studia, a to konkrétně v předmětu Základy společenských věd, který mimo jiné zahrnuje širokou škálu oblastí.

Největší zastoupení mají studenti ze čtvrtých ročníků, konkrétně se jedná o 66 % (133). Studentů z třetích ročníků je téměř o polovinu méně, jedná se o 34 % (68). Zároveň je v tabulce číslo jedna, která se nachází hned pod grafem vidět přesný počet, kolik studentů odpovídalo a z jakého jsou ročníku a školy jsou.

Graf 2: Rozdělení respondentů dle ročníků

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat získaných z dotazníkového šetření.

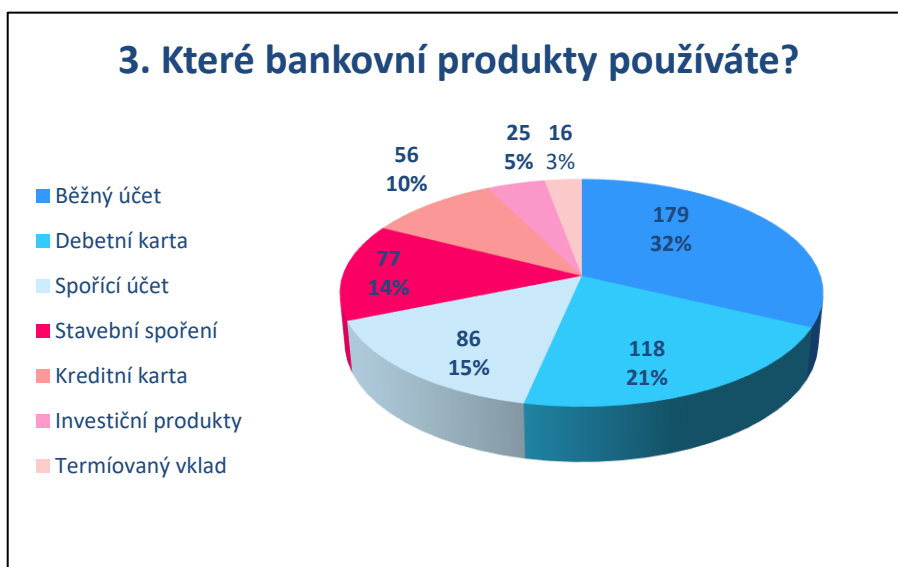
Tabulka 1: Podrobné počty rozložení respondentů dle ročníků a školy.

	3.ročník	4.ročník	Celkem
Gymnázium Nový Bydžov	26	32	58
Gymnázium J. K. Tyla	42	101	143
Celkem	68	133	201

3. Které bankovní produkty používáte?

U této otázky mohli respondenti zvolit jednu či více odpovědí, na základě toho, které bankovní produkty sami používají. Nejvíce zastoupeným bankovním produktem byl běžný účet, který už v dnešní době lze považovat za samozřejmost. Používá ho 32 % (179) lidí.

Druhou nejpočetnější odpovědí byla debetní karta, která je automaticky zřízena k běžnému účtu. Je dost možné, že studenti debetní kartu mají, ale nepoužívají ji a platí spíše v hotovosti, protože tam není tak vysoký počet odpovědí jako u běžného účtu. Méně, než polovina studentů používá spořicí účet, což může být dáno věkem, kdy si zatím nemusí uvědomovat na co by v budoucnu mohli potřebovat větší obnos peněz. Uprostřed bankovních produktů skončilo stavební spoření. Používá ho 14 % (77) lidí. Dále 56 studentů uvedlo, že používá kreditní kartu, je možné, že si mohli kreditní kartu splést s jakoukoli jinou platební kartou, jelikož mnoho lidí nazývá svoji kartu jako kreditku. Pouze 25 studentů uvedlo, že používají investiční produkty, což je asi způsobeno žádnými zkušenostmi s investováním a obavou z rizik. Nejméně lidí používá termínovaný vklad, možná také z důvodu, že po celou sjednanou dobu nelze peníze vybírat a ani vkládat.

Graf 3: Použití bankovních produktů

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat získaných z dotazníkového šetření.

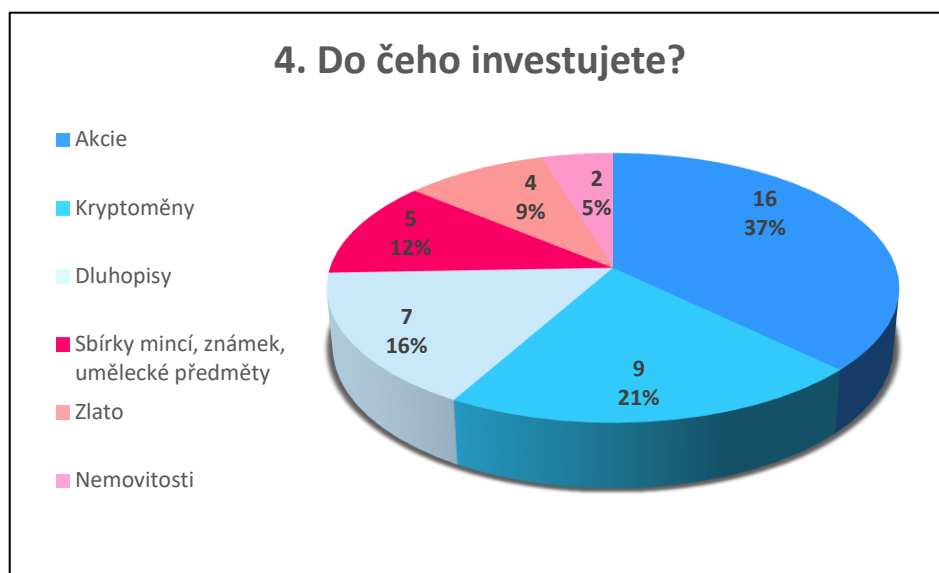
4. Do čeho investujete?

Na tuto otázku odpovídali pouze ti studenti, kteří u předchozí otázky, která byla na používání bankovních produktů označili, že používají právě investiční produkty. Ukázalo se, že nejvíce studentů investuje do akcií a to konkrétně 37 % (16). Na druhém místě skončily kryptoměny, do nichž investuje 21 % (9) studentů. Mohou používat různé investiční aplikace.

16 % (7) studentů zaškrtnulo, že jejich investicí jsou dluhopisy.

Je zajímavé, že někteří studenti investují také do sbírek mincí, známek a uměleckých předmětů a to 9 % (4) zúčastněných.

Na posledním místě skončilo investování do nemovitostí, jedná se o 5 % (2), kteří mají takovýto předmět investice. Je to také velmi zajímavý a překvapivý údaj, jelikož na investici do nemovitostí je potřeba hodně peněz, což většinou studenti nemají.

Graf 4: Investiční produkty

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat získaných z dotazníkového šetření

5. Hotovostní peníze:

U páté otázky měli studenti vybrat správnou odpověď, podle toho, co podle nich platí pro hotovostní peníze. 42 % (84) správně určilo, že hotovostní peníze nelze považovat za kapitál (resp. investiční nástroj či investiční instrument), jelikož nenesou běžný výnos. Pro zajímavost z 84 studentů bylo 21 studentů z Gymnázia Nový Bydžov a zbylých 63 z Gymnázia J. K. Tyla.

28 % (56) respondentů se domnívají, že hotovostní peníze nesou běžný výnos. Konkrétně tak odpovědělo 12 studentů Gymnázia Nový Bydžov a 44 studentů Gymnázia J. K. Tyla.

Dále 45 lidí, což představuje 22 % zvolili odpověď nesou běžný i kapitálový výnos.

A odpověď nesou kapitálový výnos zvolilo 8 % (16).

Graf 5: Hotovostní peníze

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat získaných z dotazníkového šetření

6. Kdo emituje hotovostní a bezhotovostní peníze?

Tato otázka směřovala na skutečnost, zda studenti vědí, kdo v naší zemi emituje hotovostní a bezhotovostní peníze. Z grafu je jasně vidět, že tato otázka studentům nečinila problémy a drtivá většina z nich, konkrétně 86 % (173) na ni odpověděla správně, a zvolila Českou národní banku, která má jako jediná instituce v České republice právo emitovat bankovky a mince. Tuto instituci zvolilo 44 dotazovaných z Gymnázia Nový Bydžov a 129 lidí z Gymnázia J. K. Tyla v Hradci Králové.

Pouze 9 % (19) uvedlo, že to je stát, který emituje peníze. Myslí si to 10 studentů Gymnázia Nový Bydžov a 9 studentů Gymnázia J. K. Tyla.

3 % (6) odpovědělo, že to mají na starosti obchodní banky a pouhá 2 % (3) odpověděli, že peníze vydává Česká mincovna, což si pravděpodobně zaměnili s tím, že Česká mincovna provádí různé ražby mincí a nabízí širokou škálu investičních produktů.

Graf 6: Kdo emituje hotovostní a bezhotovostní peníze

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat získaných z dotazníkového šetření

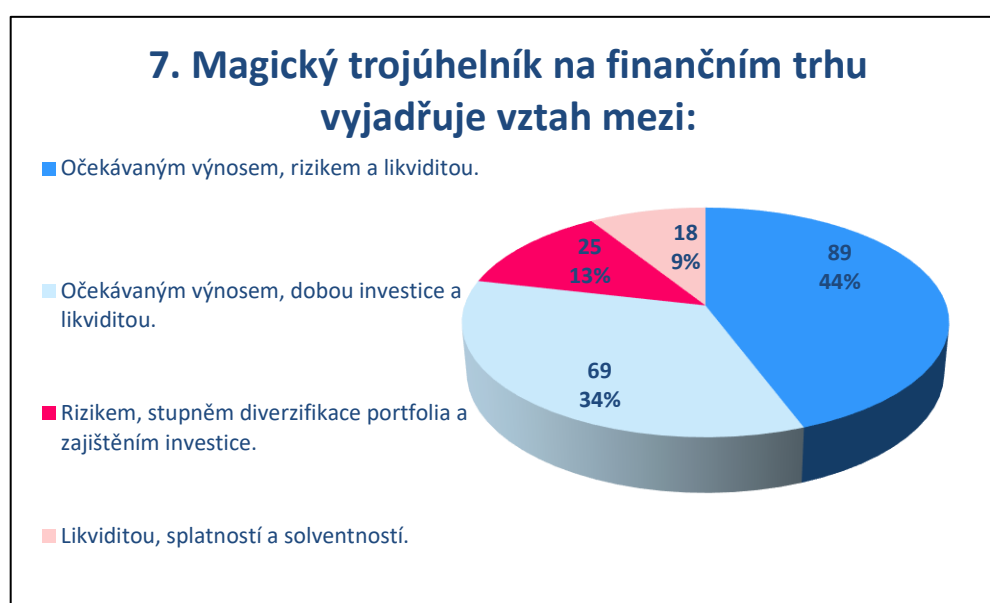
7. Magický trojúhelník na finančním trhu vyjadřuje vztah mezi:

Graf znázorňuje podíly odpovědí na otázku ohledně magického trojúhelníku a jeho částí. Magický trojúhelník, tedy výnos, riziko, likvidita je pro studenty nejspíše celkem známým pojmem, jelikož správně odpovědělo 44 % (89) respondentů. Tento pojem bude spíše známější pro ty studenty, kteří mají už nějaké zkušenosti s investováním, protože při výběru investice je vhodné posuzovat právě tyto tři základní parametry.

Zbýlá část studentů a studentek pravděpodobně nezná přesný význam tohoto pojmu a tudíž uvádí 34 % (69) respondentů odpověď výnos, doba investice a likvidita.

Magický trojúhelník vyjadřuje vztah mezi rizikem, stupněm diverzifikace portfolia a zajištěním investice zaškrtno 13 % (25) lidí.

Na poslední místo se zařadila odpověď, že se jedná o vztah mezi likviditou, splatností a solventností. Myslí si to 9 % (18) dotazovaných.

Graf 7: Magický trojúhelník

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat získaných z dotazníkového šetření.

8. Jaký je rozdíl mezi kreditní a debetní kartou?

Graf číslo 8 graficky znázorňuje odpovědi studentů na otázku rozdílu mezi kreditní a debetní kartou. Téměř tři čtvrtina studentů odpověděla na tuto otázku dobře, a to že kreditní karta je kartou úvěrovou a debetní karta je poskytována k běžnému účtu. Konkrétně, tak odpovědělo 67 % (134) studentů a studentek.

Přibližně čtvrtina lidí, 24 % (48) uvedla, že kreditní karta je kartou k běžnému účtu a debetní karta je kartou úvěrovou, což může být způsobeno tím, že mnoho lidí si myslí, že jejich karta k běžnému účtu je kreditka.

Někteří se domnívají, že kreditní kartou lze platit přes internet a debetní kartou nikoli. Takto odpovědělo pouze 5 % (11) ze všech 201 dotazovaných.

Ukázalo se, že někteří neví, jaký je mezi těmito kartami rozdíl a byli to 4 % (8).

Graf 8: Rozdíl mezi kreditní a debetní kartou

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat získaných z dotazníkového šetření

9. Co to je úroková míra?

U této otázky jsem předpokládala 100% úspěšnost odpovědi, jelikož toto téma se bere již na základní škole v matematice a dále pak také znova na střední škole.

Správně však odpovědělo pouze 76 % (153) studentů, což i tak je drtivá většina, které potvrdila, že studentům tato problematika nečiní problém.

12 % (24) si myslí, že úroková míra je částka, ze které je počítán úrok. Což je ve skutečnosti označení pro jistinu.

6 % (13) si spletlo úrokovou míru s úrokem a označili, že se jedná o finanční odměnu za půjčení peněz.

Zbýlých 6 % (11) dali odpověď doba splatnosti půjčky. U této odpovědi došlo k mírnému zaokrouhlení procenta excelelem, ve skutečnosti je to méně než 6 procent.

Graf 9: Úroková míra

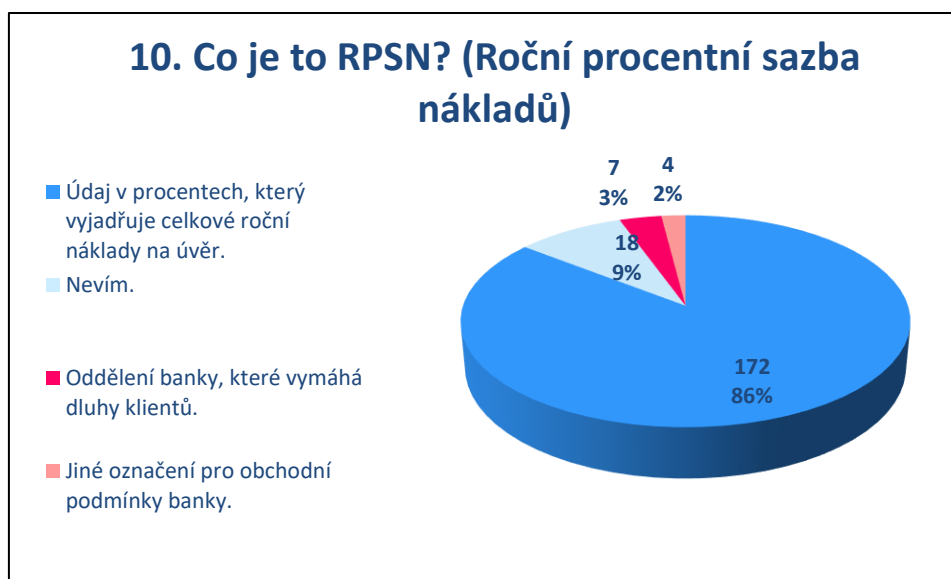
Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat získaných z dotazníkového šetření

10. Co je to RPSN? (Roční procentní sazba nákladů)

Graf zobrazuje odpovědi na otázku, co je to RPSN. V závorce je uveden název této zkratky, který mohl studentům trochu napovědět v případě, že by si nevěděli rady. Je překvapující, že většina, tedy 86 % (172) označila odpověď, že se jedná o údaj v procentech, který vyjadřuje celkové roční náklady na úvěr. Konkrétně tuto odpověď označilo 43 studentů z Gymnázia Nový Bydžov a 129 studentů z Gymnázia J. K. Tyla. Někteří neví, co tento pojem znamená a zvolili odpověď nevím. Je možné, že zkratku už někde zaslechli, ale neumí ji interpretovat. Nevím vybralo 9 % (18) studentů a studentek.

RPSN je oddělení banky, které vymáhá dluhy klientů si myslí 3 % (7) lidí.

Pouhá 2 % (4) označilo, že RPSN je jiné označení pro obchodní podmínky banky.

Graf 10: RPSN

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat získaných z dotazníkového šetření

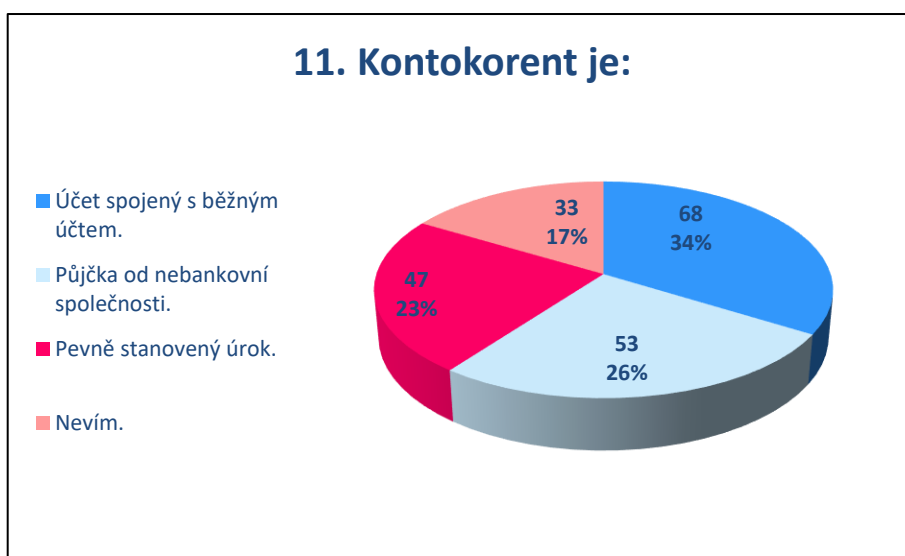
11. Kontokorent je:

Tento graf ukazuje, že správnou odpověď vybralo pouze 34 % (68) lidí, kteří zvolili, že je to úvěrový účet spojený s běžným účtem. Ze studentů Gymnázia Nový Bydžov si to myslí 17 lidí. Z Gymnázia J. K. Tyla tuto odpověď vybralo 51 lidí.

Odpověď není nijak závratná, což lze asi přisuzovat tomu, že studenti kontokorent nepoužívají a nemusí tak vědět co to tento pojem znamená. Kontokorent dovoluje jít lidem do mínusu, a díky tomu pokrýt výdaje, na které již nemají peníze na účtu.

Druhá nejčastější odpověď byla, že se jedná o půjčku od nebankovní společnosti, konkrétně si to myslí 26 % (53) lidí. Je možné, že si studenti spletli nebankovní společnost s bankou, od které se následně čerpají peníze. Jedná se o jakýsi úvěr.

Pevně stanovený úrok zvolilo 23 % (47) studentů a studentek a 17 % (33) neví co kontokorent je.

Graf 11: Co to je kontokorent?

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat získaných z dotazníkového šetření

12. Víte, co znamená pojem inflace?

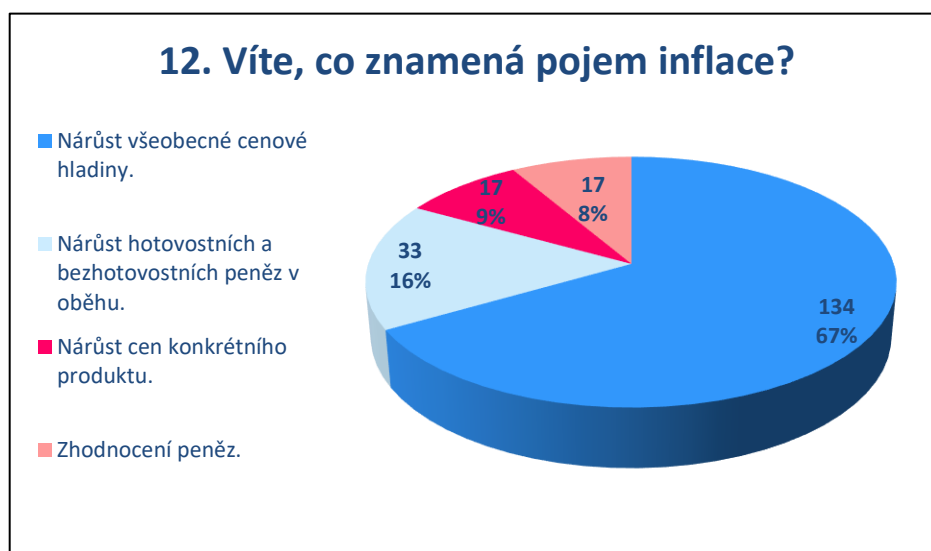
U této otázky jsem předpokládala 100% úspěšnost, z důvodu toho, že v dnešní době je inflace hodně probíraným tématem, neustále se o ní mluví, každý se s ní setkává a pociťuje ji na vlastní kůži. Vysoká míra inflace má původ v událostech, které dopadají na ekonomiku. Jedná se například o Covid 19 či válku na Ukrajině.

Inflace znamená nárůst všeobecné cenové hladiny. Z grafu lze vyčíst, že většina lidí, konkrétně 67 % (134) odpověděla správně a vybrali právě tuto odpověď. Znamená to, že v dnešní době si toho v obchodě koupíme méně, než co bychom za stejné množství peněz koupili před rokem.

16 % (33) studentů a studentek tvrdí, že inflace je nárůst hotovostních a bezhotovostních peněz v oběhu a zaměňují inflaci s emisí hotovostních a bezhotovostních peněz, kterou má na starost Česká národní banka.

Z grafu je patrné, že 9 % (17) respondentů je přesvědčeno o tom, že inflace je nárůst cen konkrétního produktu, což samozřejmě není totéž, co inflace.

8 % (17) respondentů označilo inflaci jako zhodnocení peněz. Inflaci jako pojem by měl znát opravdu každý. Důvod proč někteří studenti neznají tento pojem může být ten, že si neuvědomují hodnotu peněz, jelikož ještě nepracují a mají jisté kapesné od rodičů, za které si mohou stále kupovat věci, na které byli zvyklí i když za vyšší cenu.

Graf 12: Inflace

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat získaných z dotazníkového šetření

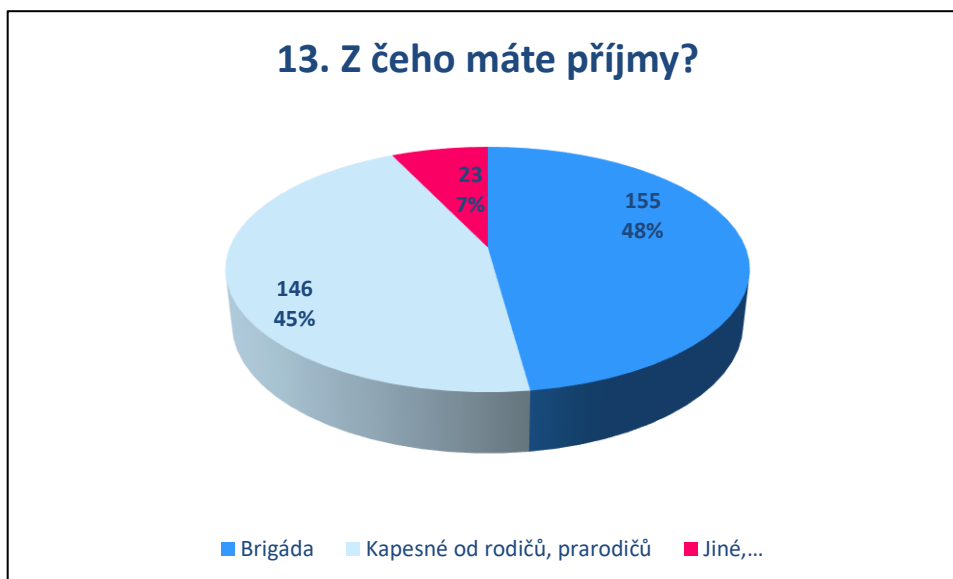
13. Z čeho máte příjmy?

Graf znázorňuje, z čeho studenti mají příjmy. Jelikož studenti chodí pět dní v týdnu do školy, která jim zabírá spoustu času, stíhají při studiu někteří studenti občasné brigády.

Nejvíce peněz studenti získávají z brigád, uvedlo to 48 % (155) z nich.

Naprostá většina z nich, 45 % (146) dále uvedla, že dostává kapesné od rodičů nebo prarodičů.

7 % (23) uvedlo, že mají příjmy jiné než z brigády či kapesného, což například mohou být příjmy z investování, jelikož u třetí otázky dotazníku na použitelnost bankovních produktů uvedlo 5 % (25) investiční produkty. Nejvíce studenti investují do akcií a kryptoměn.

Graf 13: Příjmy

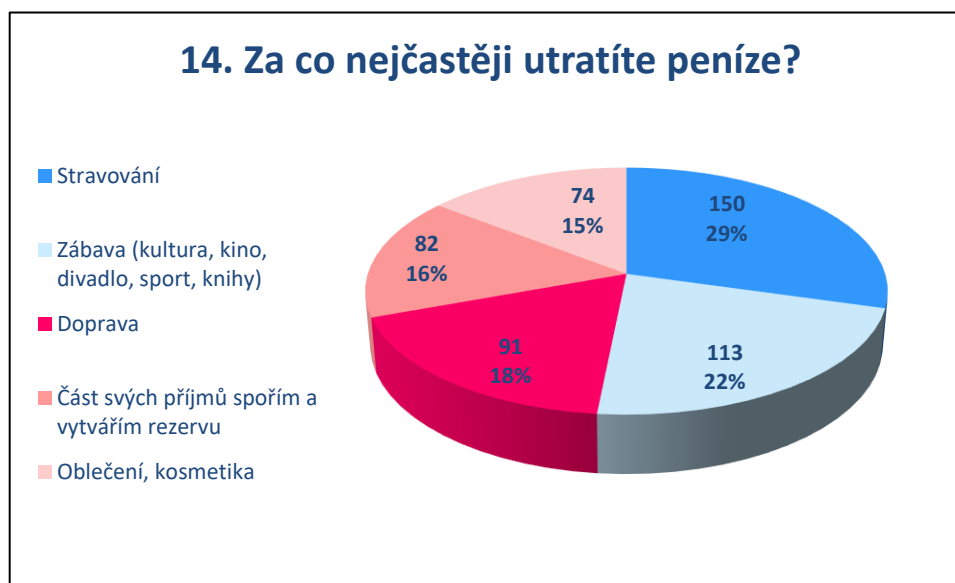
Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat získaných z dotazníkového šetření

14. Za co nejčastěji utratíte peníze?

Tento graf udává, za co studenti nejvíce utrácejí peníze. Z průzkumu vyšlo, že studenti nejvíce peněz dávají za stravování. Takto odpovědělo 29 % (150) účastníků. Je také otázka toho, zda to berou jako stravování ve školní jídelně a jestli jim to neplatí rodiče. Na druhém místě skončila zábava, za kterou utrací 22 % (113) z nich, což je pochopitelné a charakteristické pro mladé lidi školního věku. 18 % (91) studentů a studentek uvedlo, že často utrací za dopravu, odtud lze usoudit, kdo ze studentů musí do školy dojíždět.

Je zajímavé, že odpověď část svých příjmů spořím a vytvářím rezervu zvolilo pouze 16 % (82) ze všech 201 studentů, což není ani polovina. Důkazem toho je také to, že pouze 15 % (86) používá spořicí účet. Může to být způsobeno věkem studentů a jejich životním stylem, kdy zatím nemyslí na budoucnost a nemusí si uvědomovat na co všechno mohou peníze potřebovat.

Jako poslední vyšlo, že za oblečení a kosmetiku studenti utrací nejméně. Konkrétně to vychází 15 % (74) z nich.

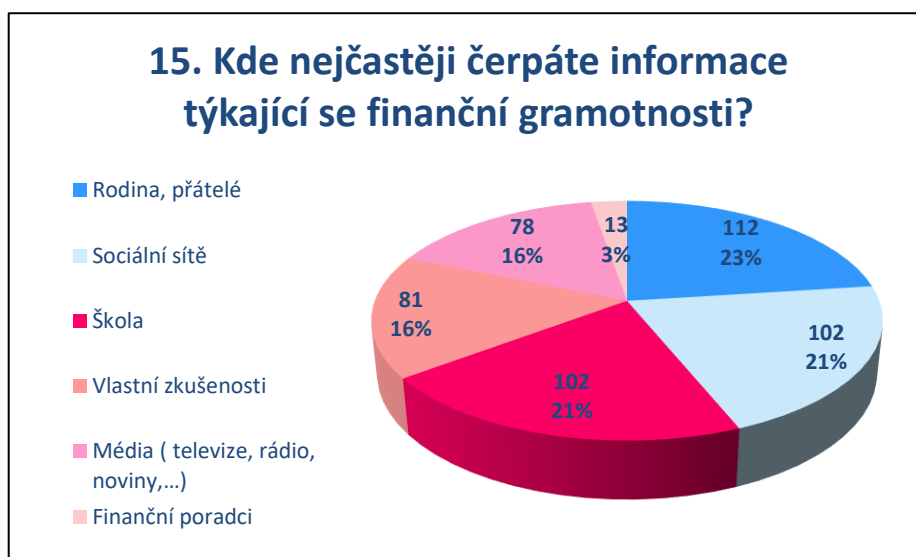

Graf 14: Utrácení peněz

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat získaných z dotazníkového šetření

15. Kde nejčastěji čerpáte informace týkající se finanční gramotnosti?

Informace v oblasti finanční gramotnosti, studenti a studentky nejvíce získávají, jak znázorňuje graf, od rodiny a přátel. Uvedlo to 23 % (112) z nich. Rodina v této oblasti hraje důležitou roli a rodiče by se měli již od útlého věku s dětmi bavit o penězích, naučit je s nimi zacházet a předávat jim své zkušenosti. Na druhém místě skončila škola, což souvisí s trendem zařadit výuku finanční gramotnosti do různých předmětů. Spolu se školou druhé místo zauímají také sociální sítě, což určitě souvisí s životním stylem dnešní mládeže, která se neobejde bez sociálních sítí a obrací se na ně v případě jakéhokoliv problému. Tyto dvě kategorie skončily se stejným procentuálním podílem, tedy s 21 % (102). 16 % (81) čerpá informace vlastní zkušeností, což určitě souvisí s tím, že studenti investují a používají různé investiční platformy k zajištění důstojné budoucnosti. Nejvíce studenti podle průzkumu investují do akcií a kryptoměn. 16 % (78) uvedlo jako zdroj čerpání informací média. Došlo tady k zaokrouhlení ex celem, jelikož to je ve skutečnosti méně než 16 %. Na posledním místě skončili finanční poradci se 3 % (13), kteří pomáhají s orientací ve finanční problematice například s investováním. Je patrné, že studenti služeb finančních poradců v naprosté většině nevyužívají a poradí si sami nebo jim pomůžou rodiče.

Graf 15: Zdroje čerpání informací o finanční gramotnosti

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat získaných z dotazníkového šetření

16. V kterém předmětu jste se setkali s okruhy (případně výpočty), na které jste byli dotazováni v předchozích otázkách?

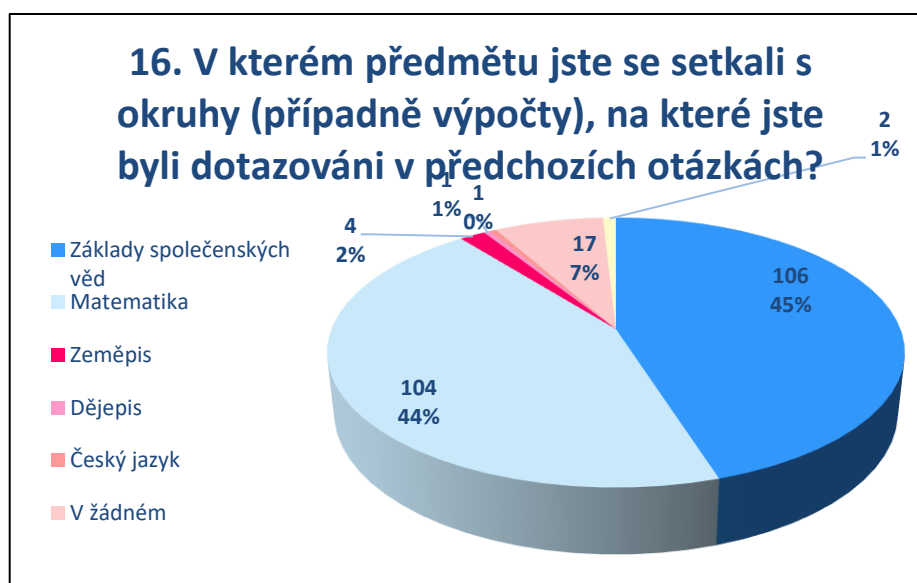
Tato otázka vyžadovala otevřenou odpověď a studenti odpovídali, v kterém předmětu se setkali s problematikou, na kterou byli dotazováni v předchozích otázkách.

Nejvíce lidí uvedlo předmět Základy společenských věd, které na gymnáziích zahrnuje široký okruh společenských předmětů, které zahrnují i oblast ekonomie. Tento předmět napsalo 45 % (106) z nich.

Na druhém místě skončila matematika, kde jsou výpočty procent součástí tematických celků. Předmět matematika uvedlo 44 % (104) studentů a studentek.

Pouze pár lidí uvedlo i jiné předměty jako český jazyk, dějepis a zeměpis. Dějepis může souviset s vývojem peněz v historii lidstva a zeměpis s různými měnami používanými v různých státech světa. Zeměpis vybrali 2 % (4), dějepis a český jazyk 1 % (1) ze všech odpovídajících respondentů. V grafu je uvedeno po zaokrouhlení nula procent.

Někdo zvolil odpověď nevím nebo v žádném předmětu, je otázka, zda si studenti, studentky uvědomili souvislost finančních pojmů s probíraným učivem.

Graf 16: Předměty vyučující finanční gramotnost

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat získaných z dotazníkového šetření

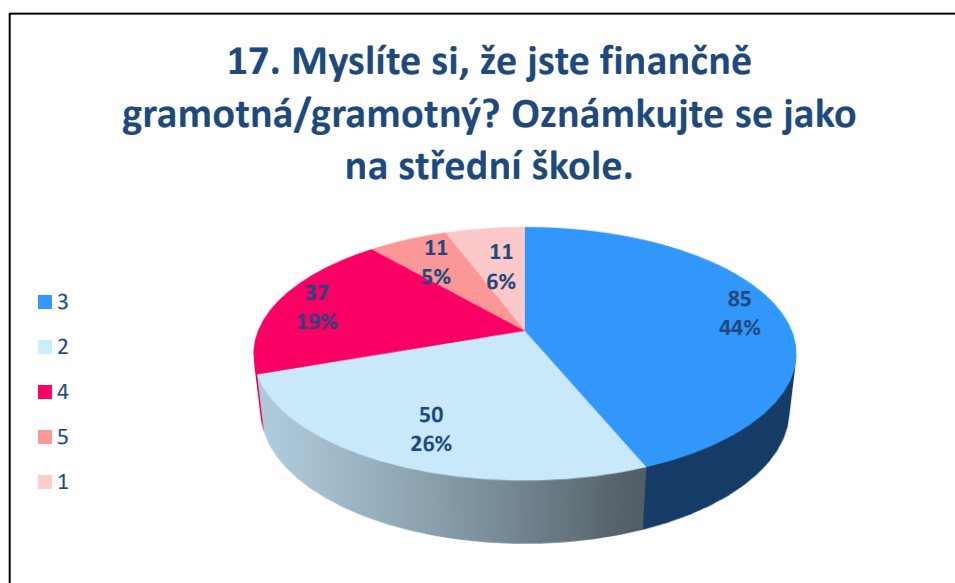
17. Myslíte si, že jste finančně gramotný/gramotná? Označte se jako na střední škole.

44 % (85) studentů se označovalo známkou 3, tedy průměr a uvědomuje si, že znalosti finančních pojmů z oblasti finančního trhu nemají dokonale zvládnuty. Jak bylo uvedeno v předchozích otázkách neumí přesně vysvětlit například pojmy kontokorent, RPSN, magický trojúhelník a další, a proto si nejspíše dali za známku trojku. Studenti určitě tyto pojmy slyšeli, ale nedokážou si jejich význam přesně vyložit.

26 % (50) si dalo za známku 2, chvalitebnou. Studenti, studentky finanční pojmy znají, ale vidí tam nějaké mezery.

Známku 4, tedy že jsou jejich znalosti dostatečné si dalo 19 % (37) studentů. Jako nedostatečné se známkou 5, to vidí 5 % (11) z nich.

A pouze 6 % (11) se označovalo jedničkou. Jedná se o studenty, kteří již pravděpodobně aktivně využívají finanční produkty.

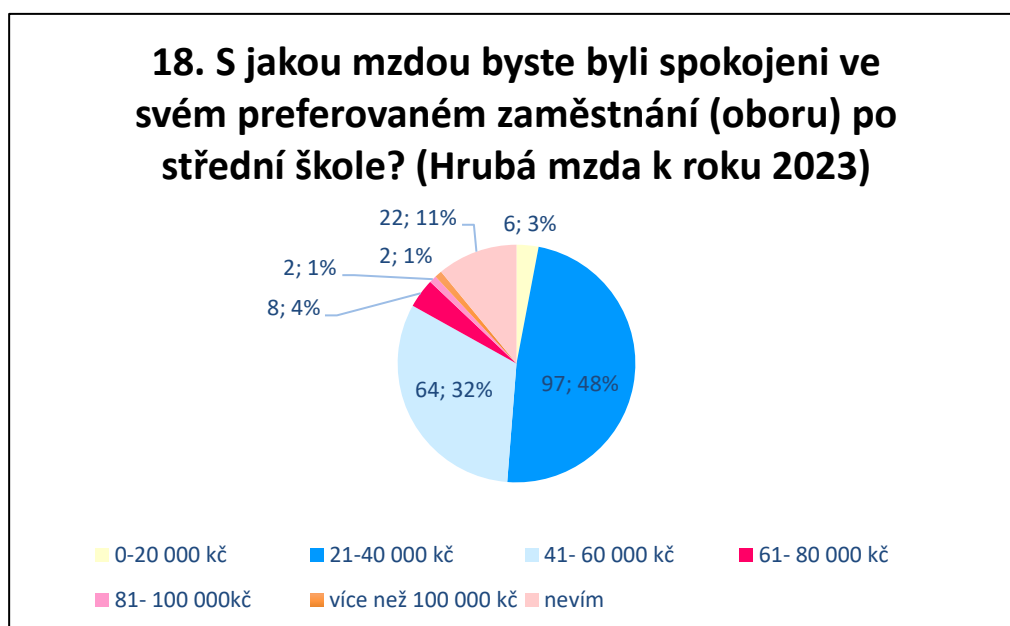

Graf 17: Označování finančních znalostí

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat získaných z dotazníkového šetření

18. S jakou mzdou byste byli spokojeni ve svém preferovaném zaměstnání (oboru) po střední škole? (Hrubá mzda k roku 2023)

Nejvíce studentů by bylo spokojeno se mzdou v rozmezí 21 až 40 000 korun. Uvedla to téměř polovina z nich, konkrétně 48 % (97). Průměrná mzda je podle Českého statistického úřadu 40 324 korun. [44] Jejich odhad je reálný, musíme si uvědomit, že po skončení školy je jejich mzda startovací a za dalších pět deset let bude jejich mzda jiná. Studenti mají reálnou představu o penězích. Hrubou mzdou v rozmezí 41 až 60 000 korun by si představovalo 32 % (64) studentů. Očekávání vyšší mzdy souvisí asi se studiem na vysokých školách, případně s konkrétním vysněným povoláním. 4 % (8) studentů a studentek by byli spokojeni s hrubou mzdou v rozpětí 61 až 80 000 korun. 11 % (22) studentů odpovědělo, že nemá představu nebo že neví, co by chtěli dělat. Souvisí to s tím, že ještě nejsou vyhranění kam po střední škole zamíří, či co budou studovat. Někteří odpovídali, že by jim stačila mzda v rozmezí do 20 000. Uvedla to 3 % (6) z nich. 1 % (2) by bylo spokojeno se mzdou od 80 do 100 000 anebo více než 100 000. Dle Českého statistického úřadu hrubá mzda v březnu byla 41 265 Kč.

Graf 18: Představa hrubé mzdy (2023) v preferovaném zaměstnání

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat získaných z dotazníkového šetření

7 Shrnutí výsledků

Z dotazníkového průzkumu vyplynulo, že většina studentů o finanční gramotnosti nějaký přehled má. Z šetření provedeného u studentů a studentek na Gymnáziu Nový Bydžov a Gymnáziu J. K. Tyla vyplynuly zajímavé výsledky. Studenti odpovídali na 18 otázek, z toho byly 2 otevřené, a vyžadovaly vlastní odpověď studentů.

Dotazníku se zúčastnilo celkem 201 osob, kteří ho vyplňovali v průběhu března roku 2023. Návratnost dotazníku byla 40,3 % a doba vyplnění zabrala v průměru 2–5 minut. Byly stanoveny výzkumné hypotézy.

První hypotéza byla, že finanční gramotnost se na středních školách vyučuje, studenti však znalosti získávají i jinými způsoby. Tato hypotéza byla potvrzena, studenti získávají znalosti ze školy, uvedla to více než polovina respondentů. Doménou pro dnešní generaci jsou však sociální sítě, z nichž čerpá informace také více než polovina studentů.

Rodina a přátelé jsou také důležitým rádcem v oblasti financí.

Druhá hypotéza byla, že finanční znalosti jsou u studentů průměrné, odpovídající studiu na střední škole všeobecného typu a mají představu o svém budoucím hrubém příjmu (2023).

Také tato hypotéza byla potvrzena, jelikož nejvíce studentů se oznámkovalo známkou tři. Nejvíce studentů se tedy oznámkovalo průměrně a uvědomuje si, že znalosti finančních pojmů z oblasti finančního trhu nemají dokonale zvládnuty, u některých odpovědí bylo procento neznalosti vyšší.

Podle výsledků neumí přesně vysvětlit například pojmy kontokorent, hotovostní peníze, magický trojúhelník. U těchto odpovědí bylo nejmenší procento správných odpovědí. Naopak drtivá většina z nich zná pojmy jako je inflace, ví, kdo emituje peníze, znají rozdíl mezi kreditní a debetní kartou. Orientují se v pojmu úroková míra a překvapující je, že většina ví, co znamená zkratka RPSN.

Studenti mají také představu o průměrné mzdě, jelikož téměř polovina studentů uvedla, že by chtěli dosáhnout mzdy v rozmezí 21 až 40 000 korun.

Vzhledem k tomu, že průzkumu se zúčastnili studenti, netvoří si finanční rezervu, pouze 16 % z nich si odkládá část svých příjmů. Příjmy studentů jsou hlavně z brigád a krátkodobých zaměstnání, a to neumožňuje vytvářet rezervu, např. k pořízení bydlení. U otázek, kde byla jen jedna správná odpověď, převažovalo vždy správné označení v celkovém výčtu nabízených možností. Úspěšně na tyto otázky odpovědělo pouze 11

studentů z celkového počtu 201, z čehož 10 respondentů bylo z Gymnázia J. K. Tyla a jeden z Gymnázia Nový Bydžov.

8 Závěry a doporučení

Finanční gramotnost již dávno není tabu a je klíčem k úspěšnému životu. Na její podpoře se aktivně podílí Česká bankovní asociace, Česká národní banka, Česká spořitelna, Ministerstvo školství, financí a další instituce, které přispívají řadou vzdělávacích programů, kurzů a přednášek. Absence finanční gramotnosti představuje riziko pro jednotlivce, rodinu i společnost. Finančně negramotní lidé neznají hodnotu peněz, špatně se orientují ve finančních termínech, produktech, nabídkách a smlouvách. Často jsou terčem falešných finančních poradců, nevědí o možnostech využití sociálních dávek jako formě finanční podpory a nevytváří si rezervu na horší časy pro případ nenadálých událostí. Následkem toho jsou půjčky s vysokým úrokem. Špatná finanční situace může nastat ztrátou zaměstnání, rozvodem, nemocí atd. Finanční rozhodování je ovlivněno také stresem a emocemi, příkladem je období vánočních svátků, kdy lidé jednají nerozvázně, bez rozmyslu a nákup nepřizpůsobují finančním možnostem. Peníze mají velký vliv na psychiku, zdraví a život lidí.

Špatné hospodaření s peněžními prostředky může skončit exekucí, tedy soudním příkazem splatit dluh. Dalším problémem je neschopnost splácet závazky, insolvence. V krajním případě může dojít k dluhové pasti, kdy se hromadí přehlcené množství dluhů a člověk je není schopen splácet. Těmto nepříznivým důsledkům je třeba předcházet.

S výukou finanční gramotnosti je třeba začít již od útlého věku, jak ve škole, tak i v rodině, například formou kapesného, které učí děti základním finančním operacím. Zejména rodina a hospodaření rodiny, seznámení středoškoláků s rodinným rozpočtem, velikostí splátky hypotečního úvěru nebo s tím, jak to funguje, pokud má rodina auto na leasing, to vše ovlivňuje a buduje vztah k penězům, který bude užitečný v dospělosti. Studenti by také měli mít představu o velikosti výdělku rodičů, kolik stojí školné, zájmová činnost nebo kolik a do čeho rodiče spoří a investují. Měli by si uvědomit, že je čekají i jiné typy výdajů než, které pro ně byly typické v době studia. Vedle vytváření finanční rezervy je aktuální otázkou spoření a investování z hlediska zajištění člověka na stáří. Tato generace by si měla uvědomit, že starobní důchody, jako sociální dávka neporostou tak rychle, aby pokryly životní potřeby ve stáří. I tady je potřeba osvěta vlády a společnosti.

Velký význam mají hry zaměřené na peníze, například Monopoly nebo Dostihy a sázky, v nichž děti zábavnou formou pochopí podstatu peněz.

Z průzkumu bakalářské práce se ukázaly znalosti studentů středních škol jako průměrné, určité mezery v této oblasti jsou. V první řadě by měla být v osnovách jednotlivých předmětů zařazena problematika finančních pojmů, jelikož každá škola finanční vzdělávání pojímá jinak.

Dalším doporučením je zlepšit kvalifikaci učitelů v této oblasti a dále se zaměřit na výuku studentů pedagogických škol.

Každý rok by mohlo být zavedené pravidelné zjišťování finanční gramotnosti a měla by se také pravidelně aktualizovat Strategie finanční gramotnosti v návaznosti na vývoj ekonomické situace v České republice a zahraničí, také vzhledem k rozvoji nových technologií, trendů, produktů a služeb.

Školy by se měly i nadále zaměřovat na využívání moderních pomůcek ve výuce, které nutí udržovat pozornost a zájem dětí.

Na školách by finanční vzdělávání mělo být realizované formou her, soutěží, tematicky zaměřených esejí, kvízů, přednášek osobností finančního světa.

Dále může být zavedeno více online programů na vzdělávání od různých institucí, jako je ČNB, ČSOB, Česká bankovní asociace a další. Stále k nejlepším způsobům výuky patří forma face to face.

Dalším doporučením je rozšířit oblast finančního poradenství a osvěty, které by mohlo eliminovat finanční problémy. Tím se zabývá nejen Česká televize, Český rozhlas, úřady práce, okrajově je to také záležitost Člověka v tísni.

9 Seznam použité literatury a ostatní zdroje

- [1] ČERNOHORSKÝ, Jan. *Finance: od teorie k realitě*. Praha: Grada Publishing, 2020. Finance (Grada). ISBN 9788027122158.
- [2] JANOVEC, Michal. *Finanční trh a jeho stabilita*. Praha: Wolters Kluwer, 2023. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 9788076765979.
- [3] REVENDA, Zbyněk. *Peněžní ekonomie a bankovníctví*. 6., aktualiz. vyd. Praha: Management Press, 2015. ISBN 9788072612796.
- [4] DITTRICHOVÁ, Jaroslava. *Základy financí*. Vyd. 2. Hradec Králové: Gaudeamus, 2014. ISBN 9788074354090.
- [5] MEJSTŘÍK, Michal, Magda PEČENÁ a Petr TEPLÝ. *Bankovníctví v teorii a praxi: Banking in theory and practice*. Praha: Karolinum, 2014. ISBN 9788024628707.
- [6] REJNUŠ, Oldřich. *Finanční trhy: učebnice s programem na generování cvičných testů*. Praha: Grada Publishing, 2016. ISBN 9788024758718.
- [7] JÍLEK, Josef. *Finanční trhy a investování*. Praha: Grada, 2009. Finanční trhy a instituce. ISBN 9788024716534.
- [8] REJNUŠ, Oldřich. *Finanční trhy: učebnice s programem na generování cvičných testů*. Praha: Grada Publishing, 2016. ISBN 9788024758718.
- [9] DITTRICHOVÁ, Jaroslava. *Základy financí*. Vyd. 2. Hradec Králové: Gaudeamus, 2014. ISBN 9788074354090.
- [10] JÍLEK, Josef. *Finanční trhy a investování*. Praha: Grada, 2009. Finanční trhy a instituce. ISBN 9788024716534.
- [11] REVENDA, Zbyněk. *Peněžní ekonomie a bankovníctví*. 6., aktualiz. vyd. Praha: Management Press, 2015. ISBN 9788072612796.
- [12] NOVOTNÝ, Josef. *Investování na finančních trzích s podporou psychologické analýzy*. Ostrava: Key Publishing, 2018. Monografie (Key Publishing). ISBN 9788074182914.
- [13] POLOUČEK, Stanislav. *Bankovníctví*. V Praze: C.H. Beck, 2006. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 8071794627.
- [14] SYROVÝ, Petr a Tomáš TYL. *Osobní finance: řízení financí pro každého*. 4. aktualizované vydání. Praha: Grada Publishing, 2021. Finance (Grada). ISBN 9788027131235.

- [15] HOLMAN, Robert. *Základy ekonomie pro studenty vyšších odborných škol a neekonomických fakult VŠ*. Praha: C.H. Beck, 2000. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 8071794341.
- [16] REVENDA, Zbyněk. *Peněžní ekonomie a bankovníctví*. 6., aktualiz. vyd. Praha: Management Press, 2015. ISBN 9788072612796.
- [17] SYROVÝ, Petr a Tomáš TYL. *Osobní finance: řízení financí pro každého*. 4. aktualizované vydání. Praha: Grada Publishing, 2021. Finance (Grada). ISBN 9788027131235.
- [18] NOVOTNÝ, Josef. *Investování na finančních trzích s podporou psychologické analýzy*. Ostrava: Key Publishing, 2018. Monografie (Key Publishing). ISBN 9788074182914.
- [19] DITTRICHOVÁ, Jaroslava. *Základy financí*. Vyd. 2. Hradec Králové: Gaudeamus, 2014. ISBN 9788074354090.
- [20] JÍLEK, Josef. *Finanční trhy a investování*. Praha: Grada, 2009. Finanční trhy a instituce. ISBN 9788024716534.
- [21] BAILEY, Gerry a Felicia LAW. *Moje peníze*. V Brně: Edika, 2013. ISBN 9788026601951.
- [22] NOVOTNÝ, Josef. *Investování na finančních trzích s podporou psychologické analýzy*. Ostrava: Key Publishing, 2018. Monografie (Key Publishing). ISBN 9788074182914.
- [23] MELUZÍN, Tomáš a Václav ZEMAN. *Bankovní produkty a služby*. 2. aktualizované a doplněné vydání. Brno: Akademické nakladatelství CERM, 2018. ISBN 9788021456785.
- [24] *Investice nejen pro bohy: stručný slovník investora*. 2. vydání. Ilustroval Lukáš FIBRICH. [Hovorčovice]: Došel karamel, 2022. ISBN 978-80-88465-02-7.
- [25] BRABEC, Jiří. *Finanční gramotnost srozumitelně a bez překážek*. 4. vydání. Ilustroval Filip ŠKODA. Plzeň: ABC finančního vzdělávání, 2016. ISBN 9788090505711.
- [26] SOUKAL, Ivan. *Ekonomická gramotnost*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2015. ISBN 9788074355547.
- [27] DOUBKOVÁ, Anna a Karel TOMEK. *Finanční gramotnost pro každého*. Stařeč: Infra, [2016]. ISBN 9788086666648.
- [28] KALÁTOVÁ, Veronika. *Finanční zralost: klíč k finanční spokojenosti*. Praha: Plot, 2021. ISBN 9788074283703.

- [29] KOCIÁNOVÁ, Helena. *Finanční gramotnost v kostce, aneb, Co Vás neměl kdo naučit*. Olomouc: ANAG, 2012. ISBN 9788072637676.
- [30] PETÝRKOVÁ, Lenka a Pavlína CHMELÁŘOVÁ. *Základy finanční gramotnosti*. 1. vydání. Praha: Generation Europe, 2018. ISBN 9788090497481.
- [31] MELUZÍN, Tomáš a Václav ZEMAN. *Bankovní produkty a služby*. 2. aktualizované a doplněné vydání. Brno: Akademické nakladatelství CERM, 2018. ISBN 9788021456785.
- [32] SHIPMAN, Mark. *Komodity: jak investovat a vydělat*. Brno: Computer Press, 2007. ISBN 9788025118665.
- [33] SYROVÝ, Petr a Tomáš TYL. *Osobní finance: řízení financí pro každého*. 4. aktualizované vydání. Praha: Grada Publishing, 2021. Finance (Grada). ISBN 9788027131235.
- [34] *Jak ovládnout své peníze: finanční plánování pro každého*. Brno: BizBooks, 2013. Partners (BizBooks). ISBN 9788026501275.
- [35] ČERNOHORSKÝ, Jan. *Finance: od teorie k realitě*. Praha: Grada Publishing, 2020. Finance (Grada). ISBN 9788027122158.
- [36] MEJSTŘÍK, Michal, Magda PEČENÁ a Petr TEPLÝ. *Bankovníctví v teorii a praxi: Banking in theory and practice*. Praha: Karolinum, 2014. ISBN 9788024628707.
- [37] <https://www.cnb.cz/cs/>
- [38] VENCOVSKÝ, František, Ladislav KOPECKÝ, Leopold SURGA, et al. *Lidé a peníze*. 6. vydání. [Praha]: Česká národní banka, [2017]. ISBN 9788087225745.
- [39] REJNUŠ, Oldřich. *Finanční trhy: učebnice s programem na generování cvičných testů*. Praha: Grada Publishing, 2016. ISBN 9788024758718.
- [40] POLOUČEK, Stanislav. *Bankovníctví*. V Praze: C.H. Beck, 2006. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 8071794627.
- [41] REJNUŠ, Oldřich. *Finanční trhy: učebnice s programem na generování cvičných testů*. Praha: Grada Publishing, 2016. ISBN 9788024758718.
- [42] DITTRICHOVÁ, Jaroslava. *Základy financí*. Vyd. 2. Hradec Králové: Gaudeamus, 2014. ISBN 9788074354090.
- [43] MELUZÍN, Tomáš a Václav ZEMAN. *Bankovní produkty a služby*. 2. aktualizované a doplněné vydání. Brno: Akademické nakladatelství CERM, 2018. ISBN 9788021456785.

- [44] REVENDA, Zbyněk. *Peněžní ekonomie a bankovníctví*. 6., aktualiz. vyd. Praha: Management Press, 2015. ISBN 9788072612796.
- [45] SOUKAL, Ivan. *Ekonomická gramotnost*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2015. ISBN 9788074355547.
- [46] MELUZÍN, Tomáš a Václav ZEMAN. *Bankovní produkty a služby*. 2. aktualizované a doplněné vydání. Brno: Akademické nakladatelství CERM, 2018. ISBN 9788021456785.
- [47] VENCOVSKÝ, František, Ladislav KOPECKÝ, Leopold SURGA, et al. *Lidé a peníze*. 6. vydání. [Praha]: Česká národní banka, [2017]. ISBN 9788087225745.
- [48] <https://www.kurzy.cz/cnb/ekonomika/celkove-zadluzeni-domacnosti-v-mil-kc/na-spotrebu/>
- [49] KALÁTOVÁ, Veronika. *Finanční zralost: klíč k finanční spokojenosti*. Praha: Plot, 2021. ISBN 9788074283703.
- [50] https://www.mfcr.cz/assets/cs/media/PSFV_Zprava_2020_Financni-gramotnost-2020.pdf
- [51] ARIELY, Dan a Jeff KREISLER. *Peníze a zdravý selský rozum: jak se vyhnout chybám při rozhodování ve finančních záležitostech a jak utrácet peníze rozumnějším způsobem*. Ilustroval Matt R. TROWER, přeložil Svatoslav GOSMAN. Praha: Práh, 2019. ISBN 9788072527960.
- [52] HOLMAN, Robert. *Základy ekonomie pro studenty vyšších odborných škol a neekonomických fakult VŠ*. Praha: C.H. Beck, 2000. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 8071794341.
- [53] PETÝRKOVÁ, Lenka a Pavlína CHMELAROVÁ. *Základy finanční gramotnosti*. 1. vydání. Praha: Generation Europe, 2018. ISBN 9788090497481.
- [54] *Jak ovládnout své peníze: finanční plánování pro každého*. Brno: BizBooks, 2013. Partners (BizBooks). ISBN 9788026501275.
- [55] BERTL, Ivan. *Finanční gramotnost: otázky a odpovědi, problémy a jejich řešení*. V Ústí nad Labem: Univerzita J.E. Purkyně, Pedagogická fakulta, 2018. ISBN 9788075611345.
- [56] KOCIÁNOVÁ, Helena. *Finanční gramotnost v kostce, aneb, Co Vás neměl kdo naučit*. Olomouc: ANAG, 2012. ISBN 9788072637676.
- [57] KOHOUT, Pavel. *Investice: nová strategie*. Praha: Grada, 2018. ISBN 9788027121014.

- [58] REJNUŠ, Oldřich. *Finanční trhy: učebnice s programem na generování cvičných testů*. Praha: Grada Publishing, 2016. ISBN 9788024758718.
- [59] REVENDA, Zbyněk. *Peněžní ekonomie a bankovníctví*. 6., aktualiz. vyd. Praha: Management Press, 2015. ISBN 9788072612796.
- [60] POLOUČEK, Stanislav. *Bankovníctví*. V Praze: C.H. Beck, 2006. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 8071794627.
- [61] DITTRICHOVÁ, Jaroslava. *Základy financí*. Vyd. 2. Hradec Králové: Gaudeamus, 2014. ISBN 9788074354090.
- [62] MEJSTŘÍK, Michal, Magda PEČENÁ a Petr TEPLÝ. *Bankovníctví v teorii a praxi: Banking in theory and practice*. Praha: Karolinum, 2014. ISBN 9788024628707.
- [63] SYROVÝ, Petr a Tomáš TYL. *Osobní finance: řízení financí pro každého*. 4. aktualizované vydání. Praha: Grada Publishing, 2021. Finance (Grada). ISBN 9788027131235.
- [64] <https://cbaonline.cz/financni-gramotnost-cechu-2022>
- [65] <https://cbaonline.cz/financni-gramotnost-cechu-2022>
- [66] DOUBKOVÁ, Anna a Karel TOMEK. *Finanční gramotnost pro každého*. Stařeč: Infra, [2016]. ISBN 9788086666648.
- [67] BRABEC, Jiří. *Finanční gramotnost srozumitelně a bez překážek*. 4. vydání. Ilustroval Filip ŠKODA. Plzeň: ABC finančního vzdělávání, 2016. ISBN 9788090505711.
- [68] KALÁTOVÁ, Veronika. *Finanční zralost: klíč k finanční spokojenosti*. Praha: Plot, 2021. ISBN 9788074283703.
- [69] DITTRICHOVÁ, Jaroslava. *Základy financí*. Vyd. 2. Hradec Králové: Gaudeamus, 2014. ISBN 9788074354090.
- [70] *Jak ovládnout své peníze: finanční plánování pro každého*. Brno: BizBooks, 2013. Partners (BizBooks). ISBN 9788026501275.
- [71] DITTRICHOVÁ, Jaroslava. *Základy financí*. Vyd. 2. Hradec Králové: Gaudeamus, 2014. ISBN 9788074354090.
- [72] DITTRICHOVÁ, Jaroslava. *Základy financí*. Vyd. 2. Hradec Králové: Gaudeamus, 2014. ISBN 9788074354090.
- [73] BAILEY, Gerry a Felicia LAW. *Moje peníze*. V Brně: Edika, 2013. ISBN 9788026601951.
- [74] PETÝRKOVÁ, Lenka a Pavlína CHMELÁŘOVÁ. *Základy finanční gramotnosti*. 1. vydání. Praha: Generation Europe, 2018. ISBN 9788090497481.

- [75] [file:///C:/Users/Uzivatel/Downloads/PSFV_2020_Financni-vzdelavani-a-jeho-vyvoj-v-CR%20\(4\).pdf](file:///C:/Users/Uzivatel/Downloads/PSFV_2020_Financni-vzdelavani-a-jeho-vyvoj-v-CR%20(4).pdf)
- [76] <https://www.oecd.org/financial/education/oecd-international-network-on-financial-education.htm>
- [77] [file:///C:/Users/Uzivatel/Downloads/PSFV_2020_Narodni-strategie-financniho-vzdelavani-2-0%20\(5\).pdf](file:///C:/Users/Uzivatel/Downloads/PSFV_2020_Narodni-strategie-financniho-vzdelavani-2-0%20(5).pdf)
- [78] OPLETALOVÁ, Alena a Jana KVINTOVÁ. *Vybrané aspekty finanční gramotnosti v podmínkách základních a středních škol*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2014. ISBN 9788024445199.
- [79] <https://www.csicr.cz/cz/Mezinarodni-setreni/PISA/O-setreni-PISA>
- [80] OPLETALOVÁ, Alena a Jana KVINTOVÁ. *Vybrané aspekty finanční gramotnosti v podmínkách základních a středních škol*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2014. ISBN 9788024445199.
- [81] [file:///C:/Users/Uzivatel/Downloads/PSFV_2020_Financni-vzdelavani-a-jeho-vyvoj-v-CR%20\(4\).pdf](file:///C:/Users/Uzivatel/Downloads/PSFV_2020_Financni-vzdelavani-a-jeho-vyvoj-v-CR%20(4).pdf)
- [82] <https://www.mfcr.cz/cs/aktualne/tiskove-zpravy/2023/dnes-startuje-global-money-week-50627>
- [83] <http://www.fgdoskol.cz/rozcestnik/projekty/>
- [84] <https://www.zlatka.in/cs/>
- [85] PUNCH, Keith. *Základy kvantitativního šetření*. Praha: Portál, 2008. ISBN 9788073673819.

10 Přílohy

Příloha č. 1 – Dotazníkové šetření

Příloha č. 2 -Standard finanční gramotnosti

Dotazník na vyhodnocení finanční gramotnosti.

Dobrý den,

ráda bych Vás požádala o vyplnění krátkého dotazníku, který poslouží pro potřeby mé bakalářské práce na téma finanční gramotnost. Odpovědi jsou anonymní a vyplnění zabere cca 3 minuty.

Za Váš čas a pozornost předem děkuji.

[SPUSTIT DOTAZNÍK TEĎ](#)

+

1. Jste: student/studentka*

Vyberte jednu odpověď

Gymnázia Nový Bydžov

Gymnázia J. K. Tyla

+

2. Jaký ročník studujete?*

Vyberte jednu odpověď

3.ročník

4.ročník

+

3. Které bankovní produkty používáte?*

Vyberte jednu nebo více odpovědí

Běžný účet

Spořicí účet

Stavební spoření

Terminovaný vklad

Debetní karta

Kreditní karta

Investiční produkty (pokud ano, přejděte na otázku číslo 4)

+

4. Do čeho investujete?

Vyberte jednu nebo více odpovědí, pokud jste zvolili u předchozí otázky odpověď investiční produkty.

Akcie

Dluhopisy

Kryptoměny

Zlato

Nemovitosti

Sbírky mincí, známek, umělecké předměty

+

5. Hotovostní peníze:*

Vyberte jednu odpověď

Nesou běžný výnos.

Nelze je považovat za kapitál (resp. investiční nástroj či investiční instrument), protože nenesou výnos.

Nesou kapitálový výnos.

Nesou běžný i kapitálový výnos.

6. Kdo emituje hotovostní a bezhotovostní peníze?*

Vyberte jednu odpověď

Stát

Česká národní banka

Česká mincovna

Obchodní banky

7. Magický trojúhelník na finančním trhu vyjadřuje vztah mezi:*

Vyberte jednu odpověď

Očekávaným výnosem, dobou investice a likviditou.

Rizikem, stupněm diverzifikace portfolia a zajištěním investice.

Očekávaným výnosem, rizikem a likviditou.

Likviditou, splatností a solventností.

8. Jaký je rozdíl mezi kreditní a debetní kartou?*

Vyberte jednu odpověď

Kreditní kartou lze platit přes internet, debetní kartou nikoli.

Kreditní karta je kartou k běžnému účtu, debetní karta je kartou úvěrovou.

Kreditní karta je kartou úvěrovou, debetní karta je poskytována k běžnému účtu.

Nevím.

9. Co to je úroková míra?*

Vyberte jednu odpověď

- Finanční odměna za půjčení peněz.
- Doba splatnosti půjčky.
- Procentní navýšení zapůjčené částky za stanovené období.
- Částka, ze které je počítán úrok.

10. Co je to RPSN (Roční procentní sazba nákladů)*

Vyberte jednu odpověď

- Oddělení banky, které vymáhá dluhy klientů.
- Údaj v procentech, který vyjadřuje celkové roční náklady na úvěr.
- Jiné označení pro obchodní podmínky banky.
- Nevím.

11. Kontokorent je:*

Vyberte jednu odpověď

- Pevně stanovený úrok.
- Účet spojený s běžným účtem.
- Půjčka od nebankovní společnosti.
- Nevím.

12. Víte, co znamená pojem inflace?*

Vyberte jednu odpověď

- Zhodnocení peněz.
- Nárůst hotovostních a bezhotovostních peněz v oběhu.
- Nárůst cen konkrétního produktu.
- Nárůst všeobecné cenové hladiny.

13. Z čeho máte příjmy?*

Vyberte jednu nebo více odpovědí

- Brigáda
- Kapesné od rodičů, prarodičů
- Jiné,...

+

14. Za co nejčastěji utratíte peníze?*

Vyberte jednu nebo více odpovědí

- Stravování
- Doprava
- Zábava (kultura, kino, divadlo, sport, knihy)
- Oblečení, kosmetika
- Část svých příjmů spořím a vytvářím rezervu

+

15. Kde nejčastěji čerpáte informace týkající se finanční gramotnosti?*

Vyberte jednu nebo více odpovědí

- Škola
- Rodina, přátelé
- Média (televize, rádio, noviny, ...)
- Vlastní zkušenosti
- Sociální sítě
- Finanční poradci

+

+

16. V kterém předmětu jste se setkali s okruhy (případně výpočty), na které jste byli dotazováni v předchozích otázkách?*

Napište jedno nebo více slov...

500

+

17. Myslíte si, že jste finančně gramotná/gramotný? Označte se jako na střední škole.*

Vyberte jednu odpověď

1

2

3

4

5

+

18. S jakou mzdou byste byli spokojeni ve svém preferovaném zaměstnání (oboru) po střední škole? (Hrubá mzda k roku 2023)*

Napište zaměstnání a k tomu mzdu.

Napište jedno nebo více slov...

500

18. S jakou mzdou byste byli spokojeni ve svém preferovaném zaměstnání (oboru) po střední škole? (Hrubá mzda k roku 2023)

ODPOVĚĎ	RESPONZÍ	PODÍL
40 000	14	6.9%
50 000	9	4.5%
35 000	9	4.5%
30 000	7	3.5%
50 000	6	3%
40 000	5	2.5%
35 000	5	2.5%
45 000	4	2%
60 000	3	1.5%
25 000	3	1.5%
100 000	3	1.5%
42 000	2	1%
40k	2	1%
38 000	2	1%
35000,-	2	1%
30 000	2	1%
30	2	1%
25 000	2	1%
Nevím	2	1%
90 000	1	0.5%
80 000	1	0.5%
790 000 mesic	1	0.5%
69 000 X měsíc^-1	1	0.5%
69 000	1	0.5%
60 000 000	1	0.5%
60 000, novinářka	1	0.5%
60000 Kč	1	0.5%

Příloha č. 1

53 450	1	0.5%
50 000-60 000	1	0.5%
50 000, tlumočnick	1	0.5%
50 000 a vys	1	0.5%
50	1	0.5%
50 000,-	1	0.5%
50tis (ale je to nerealne)	1	0.5%
50k měsíc	1	0.5%
50K	1	0.5%
45000 - něco z oblasti managementu	1	0.5%
45k +	1	0.5%
40 000, fyzioterapie	1	0.5%
35000-40000kč	1	0.5%
35 000 Kč	1	0.5%
35 000	1	0.5%
35k cisteho	1	0.5%
35K	1	0.5%
33 000	1	0.5%
32 000	1	0.5%
30-40 000	1	0.5%
30000-40000	1	0.5%
30 000 Kč	1	0.5%
30 000	1	0.5%
30k	1	0.5%
29 000	1	0.5%
28 000	1	0.5%
27-35 tis	1	0.5%
25000-30000	1	0.5%
24 000	1	0.5%
24 000	1	0.5%
23-24tis.	1	0.5%
23 000	1	0.5%
2 000 000	1	0.5%
20 000	1	0.5%
20k hrubého a povolání zatím netuším	1	0.5%

Příloha č. 1

1 900 000	1	0.5%
170,- na hodinu	1	0.5%
150 000 Kč	1	0.5%
100 000	1	0.5%
Zubař 60000	1	0.5%
Zubař 50 000	1	0.5%
zoorehabilitace 20 až 30000	1	0.5%
Zdravotní sestra, 26000 Kč	1	0.5%
Zdravotnický záchranář - 50 000	1	0.5%
Well, jsem z gymplu, takže po střední kdybych zůstala v mekáči, tak tam mám na aktuální pozici cca měsíčně 31-32k hrubého a byla bych na plném úvazku... (pozice trenér, po započtení bonusů, bez nich cca 26-27k), při škole to je jak kdy, teď vzhledem k maturitě tak kolem 5k čistého, ale ve třetáku jsem měla klidně 12k čistého za měsíc (jsem brigádník a záleží na počtu odpracovaných hodin)	1	0.5%
Úředník- 12 000	1	0.5%
učitel - 50 000 čistého	1	0.5%
Učitel-50000	1	0.5%
Učitel na střední škole, 55000	1	0.5%
Učitel na střední škole - 45 000Kč	1	0.5%
Učitelka 45 000	1	0.5%
Učitelka - 35 000 Kč měsíčně	1	0.5%
Učitelka 28000	1	0.5%
Učitelka v mateřské škole, 30 000	1	0.5%
Učitelka na ZŠ, 33 000,-	1	0.5%
Učitelka na základní škole- 47000	1	0.5%
Účetní 40000,- Kč	1	0.5%

Příloha č. 1

Účetní, 27000	1	0.5%
Ted' úplně nevím za co, po střední své preferované zaměstnání jít dělat nemohu. Každopádně po VŠ cca 40k.	1	0.5%
tak aspon 50k xd	1	0.5%
spokojil bych se s průměrem ale reálně to bude tak 20k max	1	0.5%
Skoro jaky koliv povolani a tak 25000	1	0.5%
sinolog, 25000	1	0.5%
Servírka - 35-40 000	1	0.5%
Redaktor 40000	1	0.5%
Programátor 60000	1	0.5%
Právník a tak 55 000 do začátku	1	0.5%
Práva, 45 000	1	0.5%
praktická sestra 25000	1	0.5%
Pracovník v laboratoři 50000	1	0.5%
Po střední škole samozřejmě nebudu mít mzdu žádnou, jelikož po gymnáziu chodí většina lidí na VŠ.	1	0.5%
po stredni skole nechci jít pracovat, ale studovat	1	0.5%
po sš nic:)) medicína	1	0.5%
po dostudování střední školy bych stále musel udělat vysokou, abych svoji práci mohl vůbec dělat...	1	0.5%
Pff na brigádě klído 140	1	0.5%
Obor marketing - mzda 34 000 Kč	1	0.5%
no, jelikož to pak směřuje na VŠ a ne do zaměstnání, tak z brigády při škole ideálně 10k za měsíc, čím víc, tím líp ale :D	1	0.5%
Nevím co chci dělat. 70 000	1	0.5%
nevím	1	0.5%
Nevim	1	0.5%

Příloha č. 1

nevím	1	0.5%
nemám preferovaný obor, ale myslím, že kdybych po škole šla žít s přítelem vyšla bych se 25.000,- ? Ale dost nevím.	1	0.5%
Nemám páru	1	0.5%
Moje preferované zaměstnání je v oblasti vědy a výzkumu, tedy například vývojový inženýr. Odhad na orientační hrubou mzdu nemám, ale spokojenost by přinesla mzda okolo 50 000 Kč.	1	0.5%
Medicína (lékař/ka) - 45 000	1	0.5%
Lékař 56 000	1	0.5%
Lékař 40 000	1	0.5%
Jsem si jist, že budu ze začátku pracovat s mzdou 30 000. Avšak je šance, že na střední škole něco rozjedu.	1	0.5%
Již při studiu vydělávám cca 75 000 čistého. Po dokončení studia očekávám několikanásobný nárůst.	1	0.5%
Ještě nevím které zaměstnání	1	0.5%
Je mi líto, v tomto nemám přehled ani představu.	1	0.5%
IT technik - 45 000 Kč	1	0.5%
Hodně	1	0.5%
hned po střední škole 120 Kč na hodinu, v budoucnu více	1	0.5%
Gg	1	0.5%
fyzioterapie, 40 000	1	0.5%
Finanční analytik, 50 000,- Kč	1	0.5%
Ekonom, manažer, 75 000 hrubá mzda	1	0.5%
doktor - 40-50 000	1	0.5%
„dělník“ ve firmě 30000	1	0.5%
Cca 40000 minimum, abych zvládala žít sama v podnájmě	1	0.5%
Cca 30 000	1	0.5%

Standard finanční gramotnosti

A. Nakupování a placení

1. ZŠ

1.1 I. stupeň

1. používá hotové, případně bezhotovostní peníze
2. odhadne a zkontroluje cenu nákupu a doklad, případně vrácenou hotovost
3. při nákupu srovnává zboží podle ceny či jednotkové ceny

1.2 II. stupeň

1. nakupování
 - a. vysvětlí stanovení ceny podle nákladů, poptávky a konkurence
 - b. na příkladu vysvětlí, jak reklamovat zboží či službu, a na koho se obrátit v případě stížnosti či sporu
 - c. popíše vliv inflace na hodnotu peněz
 - d. rozpozná nekalé obchodní praktiky
2. bezhotovostní placení
 - a. popíše výhody a rizika bezhotovostního placení a vysvětlí, jak bezpečně platit
 - b. vysvětlí odlišnosti a omezení debetní a kreditní karty
 - c. popíše možnosti kontroly pohybu a stavu prostředků na účtu

2. SŠ

1. nakupování
 - a. zkontroluje ukázky vzorového dokladu a smlouvy
 - b. uvede příklad důsledků neznalosti smlouvy, včetně všeobecných podmínek
 - c. kriticky posoudí nabídku zboží a služeb (podle vlastních či vyhledaných informací)
2. placení
 - a. vybere vhodný způsob placení
 - b. vybere vhodnou možnost směny cizí měny a vypočte částku potřebnou pro tuto směnu
3. inflace
 - a. vysvětlí vliv inflace na příjmy, vklady, úvěry
 - b. navrhne, jak se občan může chránit proti mírné a proti vysoké inflaci

B. Hospodaření domácnosti

1. ZŠ

1.1 I. stupeň

1. porovná své potřeby a přání s finančními možnostmi
2. sestaví jednoduchý rozpočet a v příkladu rozliší vyrovnaný, přebytkový a schodkový rozpočet
3. uvede příklady zvýšení příjmů a snížení výdajů

1.2 II. stupeň

1. rozpočet
 - a. sestaví rozpočet jednotlivce i domácnosti
 - b. odliší čistý a hrubý příjem
 - c. odliší pravidelné, nepravidelné a jednorázové příjmy
 - d. odliší pevné, kontrolovatelné a jednorázové výdaje
 - e. zváží nezbytnost výdajů
2. porovná majetek a závazky domácnosti v bilanci
3. úvod do finančních služeb
 - a. charakterizuje jednotlivé finanční produkty a jejich využití
 - b. provádí výpočty jednoduchého úročení a popíše princip složeného úročení
 - c. charakterizuje úrok a poplatky a jejich vliv na cenu finančního produktu
 - d. porovná finanční produkty, zejména z hlediska rizika, výnosu a likvidity
4. plánování
 - a. stanoví své krátkodobé a dlouhodobé finanční cíle a rozhodne o způsobu dosažení těchto cílů
 - b. určí rizika ohrožující dosažení finančních cílů a navrhne způsob jejich zmírnění

2. SŠ

1. prohloubit úroveň osvojení

C. Přebytek rozpočtu domácnosti

1. ZŠ

1.1 I. stupeň

1. vysvětlí proč spořit
2. uvede příklady jak spořit

1.2 II. stupeň

1. odliší spotřebu, úspory a investice a jejich využití
2. v příkladu navrhne řešení přebytku rozpočtu
3. odliší druhy pojištění
4. v příkladu navrhne vhodné využití pojištění

2. SŠ

1. spoření
 - a. vybere vhodné spoření
 - b. vypočte jak dlouho spořit na určitý účel
2. investice
 - a. posoudí různé druhy investic, včetně investic do majetku
 - b. na příkladu ukáže nutnost rozložení rizika
3. pojištění
 - a. v příkladu vybere vhodný druh pojištění
 - b. uvede příklady povinných pojištění
4. popíše možnosti zabezpečení na stáří

D. Schodek rozpočtu domácnosti

1. ZŠ

1.1 I. stupeň

1. objasní vznik dluhů a nutnost jejich placení
2. objasní rizika půjček a vysvětlí, v jakém případě je vhodné si půjčit
3. uvede příklady jak si půjčit

1.2 II. stupeň

1. navrhne řešení schodku rozpočtu domácnosti
2. půjčování
 - a. rozhodne, v jaké situaci je vhodné a nevhodné si půjčit
 - b. porovná nabídky úvěrů
 - c. uvede příklady spotřebitelských úvěrů
 - d. vysvětlí postup získání úvěru včetně posouzení schopnosti splácet
3. důsledky nesplácení
 - a. vysvětlí příčiny a důsledky nesplácení dluhu
 - b. vysvětlí postup vymáhání dluhu
 - c. v příkladu navrhne řešení zadlužení
 - d. vysvětlí jak se vyvarovat předlužení

2. SŠ

1. úroky, úvěry
 - a. vysvětlí způsoby stanovení úrokových sazeb a využití RPSN
 - b. odhaduje nebo vyhledá obvyklou úrokovou sazbu a RPSN běžných druhů úvěrů
 - c. v příkladu vybere nejvhodnější úvěr
 - d. v příkladu posoudí úvěruschopnost a možnost zajištění úvěru
2. důsledky nesplácení
 - a. navrhne řešení situace předlužení
 - b. vysvětlí důsledky oddlužení

Zadání bakalářské práce

Autor: Adéla Barešová
Studium: I2000117
Studijní program: B0413A050021 Ekonomika a management
Studijní obor: Ekonomika a management
Název bakalářské práce: Finanční gramotnost
Název bakalářské práce AJ: Financial literacy

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Cíl: Analýza finanční gramotnosti studentů středních škol.

Osnova:

1. Úvod, cíl, metodika
2. Finanční trh a finanční instrumenty
3. Finanční gramotnost
4. Průzkum
5. Shrnutí
6. Závěr

DITTRICHOVÁ, J., a kol., Základy financí, GAUDEAMUS 2014, UHK, ISBN 978-80-7435-409-0

Reveda Z.: Peněžní ekonomie a bankovníctví, 2014, Praha: Management Press, 423 s. ISBN 978-80-7261-240-6

REJNUŠ, O.: Finanční trhy. 4. vyd. Praha: Grada 2014, dotisk 2017. 768 s. ISBN 978-80-247-3671-6,

Mejstřík, M., Pečená, M.: Bankovníctví v teorii a praxi / Banking in Theory and Practice Karolinum 2015

POLOUČEK, S. Bankovníctví, C.B.Beck, Praha 2013, ISBN 978-80-7400-491-9

Zadávající pracoviště: Katedra ekonomie,
Fakulta informatiky a managementu
Vedoucí práce: Ing. Jaroslava Dittrichová, Ph.D.
Datum zadání závěrečné práce: 15.10.2021